

Zaaknummer : 01092283
Ons Kenmerk : ODH1479998
Datum : 13-03-2026

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Op 19 december 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag is ingediend namens Stichting Poort6 en heeft betrekking op een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een soortenmanagementplan (hierna: SMP). Het SMP betreft een samenwerking tussen Stichting Poort6 en de gemeente Gorinchem, waar beide partijen conform separate ontheffingen uitvoering aan geven. Het SMP heeft betrekking op de Gildenwijk. De ontheffing is aangevraagd voor de in het SMP opgenomen ruimtelijke ingrepen aan woningen en andere gebouwen die van invloed zijn op beschermde soorten. Deze ruimtelijke ingrepen bestaan uit de aanleg van een warmtenet, het uitvoeren van renovatie- en herstelwerkzaamheden aan gebouwen, de verduurzaming van woningen en de sloop en nieuwbouw van enkele woningen. Voor Stichting Poort6 ziet deze aanvraag toe op haar eigen vastgoed.

De ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.1, vierde lid, in samenhang met het vijfde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

De ontheffing is aangevraagd voor een periode van vijf jaar vanaf ontheffingverlening, met de intentie tot een verlenging van vijf jaar na evaluatie van de eerste periode.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Besluit

Wij besluiten:

- i. de aangevraagde ontheffing gedeeltelijk te **verlenen** aan Stichting Poort6;
- ii. de aangevraagde ontheffing gedeeltelijk te **weigeren** voor wat betreft:
 - a. het opzettelijk verstoren waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de huismus en de gierzwaluw, zoals opgenomen in artikel 3.1, vierde lid, in samenhang met het vijfde lid, van de Wet natuurbescherming; én
 - b. het beschadigen en vernielen van verblijfplaatsen van de laatvlieger zoals opgenomen in artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming;
- iii. de aangevraagde ontheffing te verlenen voor de werkzaamheden zoals opgenomen in de aanvraag;
- iv. dat de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften onderdeel uitmaken van deze ontheffing;
- v. dat de aanvraag van 19 december 2023 en de gegevens, opgenomen in het overzicht van documenten onder het kopje 'Relevante documenten' in het vervolg van dit besluit, onderdeel uitmaken van deze ontheffing;
- vi. dat deze ontheffing geldig is voor een periode van vijf jaar, gerekend vanaf de datum van bekendmaking van dit besluit.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

D.C.G. Ruseler, MSc
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendices

- I. Begrenzing SMP-gebied en de onderzoeksgebieden
- II. De potentiekaart vleermuizen
- III. De belangrijke deelleefgebieden
- IV. De effectenkaart
- V. De deelgebieden A t/m E
- VI. De permanente voorzieningen
- VII. Tabel aantal voorzieningen per deelgebied
- VIII. Definities

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften en voorschriften met betrekking tot het doen van meldingen

1. Stichting Poort6 (hierna: ontheffinghouder) dient:
 - a. de planning van de voorgenomen projecten tweemaal per jaar bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (hierna: OZHZ) aan te leveren. Vóór 1 december dient de planning van het eerste en tweede kwartaal van het opvolgend jaar aangeleverd te worden. Vóór 1 juni dient de planning van het derde en vierde kwartaal van hetzelfde jaar aangeleverd te worden. Dit met uitzondering van de eerste planning na verlening van de ontheffing. Hiervoor geldt dat deze zo spoedig mogelijk dient te worden aangeleverd bij de OZHZ, waarna de werkzaamheden onder de ontheffing mogen aanvangen;
 - b. voorafgaand aan de melding als bedoeld onder sub a, haar planning te hebben afgestemd met alle partijen die werkzaamheden uit gaan voeren onder het SMP in de genoemde periode. Dit zijn Poort6 (ontheffing met zaaknummer 01092283) en derden waaraan de gemeente de gebiedsgerichte ontheffing heeft doorgeschreven.
 - c. Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de OZHZ, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'SMP + gemeente Gorinchem + Gildenwijk'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.
2. Voordat werkzaamheden uitgevoerd worden, wordt per project een ecologisch werkprotocol (hierna: EWP) opgesteld. Het project EWP, bestaat uit het toe te passen EWP, of - indien meerdere EWP's van toepassing zijn - een samenvoeging van deze EWP's. In dit project EWP is opgenomen:
 - a. een ecologische onderbouwing van de toe te passen werkwijze door de ecologisch deskundige (voorschrift 4);
 - b. een afschrift van deze ontheffing;
 - c. een aanduiding van de locatie van de werkzaamheden binnen het SMP-gebied;
 - d. de uit te voeren werkzaamheden;
 - e. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - f. welke EWP's uit het SMP worden toegepast;
 - g. een uitwerking door de ecologisch deskundige, in het geval van meerdere van toepassing zijnde EWP's waarbij onverhoopt sprake is van discrepanties tussen deze EWP's;
 - h. de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - i. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - j. een overzicht van projecten in de directe omgeving, binnen 200 meter afstand, die tevens onder deze ontheffing en/of de ontheffing met zaaknummer 01092283, worden uitgevoerd;
 - k. het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) dat door de deskundige wordt bijgehouden.
3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het (project) EWP en een logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn. Indien sprake is van een derde die via doorschrijving gebruik maakt van deze ontheffing, dan dient tevens de overeenkomst aanwezig te zijn. Genoemde documenten dienen op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren en deze mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.

4. De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger.
5. De mitigerende en compenserende maatregelen dienen, met inachtneming van de voorschriften verbonden aan deze ontheffing, uitgevoerd te worden zoals opgenomen in het 'Soortenmanagementplan, Gildenwijk Gorinchem' versie 3 van 8 juli 2025, de bijhorende EWP's en bijlagen behorende bij het SMP. De maatregelen in de EWP's dienen aangepast te worden aan de voorschriften.
6. Indien een of meerdere in voorschrift 5 genoemde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit voor de betreffende soort(en) te worden getroffen.
7. Tijdig, minimaal drie maanden voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze maatregelen ter goedkeuring aan de OZHZ te worden voorgelegd (zie voorschrift 1). Bij calamiteiten en onvoorziene omstandigheden wordt altijd direct contact opgenomen met de OZHZ.
8. Deze ontheffing geldt alleen voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen, de sloop en nieuwbouw zoals opgenomen in de aanvraag en werkzaamheden voor beheer en onderhoud van gebouwen, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
9. Indien ontheffinghouder constateert dat een derde waarnaar de ontheffing is doorgeschreven zich niet aan de naleving van de ontheffing en afgesloten overeenkomst houdt, meldt zij dit onverwijld digitaal aan de OZHZ en vindt overleg plaats met de OZHZ over het vervolgtraject.

Specifieke voorschriften

Instemmingen

10. In de volgende situaties dient door een ecologisch deskundige een maatwerkplan opgesteld te worden welke ter goedkeuring dient te worden voorgelegd aan de Omgevingsdienst Haaglanden (hierna: ODH):
 - i) bij het uitvoeren van werkzaamheden in deelgebied E (zie appendix IV);
 - ii) voor de projecten: de herontwikkeling van het voormalig Gilde Vakcollege Techniek, en het voormalig belastingkantoor;
 - iii) voor sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden aan gebouwen met een oppervlakte groter dan één eengezinswoning;
 - iv) voor werkzaamheden aan gebouwen met (een) kraamverblijfplaats(en) van de gewone dwergvleermuis met meer dan 35 individuen of aan gebouwen met winterverblijfplaatsen;
 - v) voor werkzaamheden aan een gebouw/of gebouwen met meer dan tien zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis of meer dan tien paarverblijfplaatsen van de gewone of ruige dwergvleermuis.

¹ Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft en/of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en (beschermde) soorten. De deskundige heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie. De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. De deskundige:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk;
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- kan aanvragen gericht op soortenbescherming opstellen of daarbij ondersteunen;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij (een) Nederlandse natuurorganisatie(s), (semi)overheidsinstanties of een (ecologisch) adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan team Groen van de ODH, Postbus 14060, 2501 GB te Den Haag, e-mail: vergunningen@odh.nl onder vermelding van 'maatwerk SMP + gemeente Gorinchem + Gildenwijk'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

11. De maatwerkplannen uit voorschrift 10 dienen de volgende punten te bevatten:

- i) een alternatievenafweging;
- ii) een bepaling of tijdelijke voorzieningen noodzakelijk zijn;
- iii) een fasering in tijd van de maatwerkoplossing(en);
- iv) een detaillering van de maatwerkoplossing(en);
- v) de locatie(s) van de maatwerkoplossing(en);
- vi) de datum van gereedheid van de maatwerkvoorziening;
- vii) de ecologisch begeleiding;
- viii) de momenten waarop de ecologisch deskundige is ingeschakeld.

Maatregelen

- 12. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient éérs te worden overwogen of het mogelijk is om de aanwezige nest- en/of verblijfplaatsen geheel of gedeeltelijk in hun huidige omvang en kwaliteit te behouden. Deze stappen dienen als stappen toegevoegd te worden aan het 'stroomschema inbouwvoorzieningen' in het SMP op pagina 51, als onderdeel van de alternatievenafweging.
- 13. Permanente voorzieningen geschikt voor de huismus en de gierzwaluw als nestplaats en voor vleermuizen als verblijfplaats dienen zoveel mogelijk gerealiseerd te worden in de vorm van maatwerkvoorzieningen. De maatwerkvoorzieningen zijn opgenomen in het rapport 'Aanvullende informatie n.a.v. ontwerpbesluit SMP Gildenwijk te Gorinchem zaaknummer ODH: 01092268/01092283' van 10 december 2025. De plaatsing van de maatwerkvoorzieningen dient begeleid te worden door de ecologisch deskundige.
- 14. Voor de tussenwoningen in deelgebied B in bezit van Poort6 dient bij werkzaamheden aan noordelijk en oostelijk georiënteerde en de beschaduwde dakvlakken per vier woningen bij tenminste één woning het vogelschroot achter de derde rij dakpannen aangebracht te worden. De ruimte voor het vogelschroot dient geschikt te zijn als nestplek voor de huismus en de gierzwaluw.
- 15. Alternatieve voorzieningen voor kraamverblijfplaatsen van vleermuizen, die met een oriëntatie op de zon worden geplaatst en/of die voor of in het isolatiemateriaal worden geplaatst, dienen voorzien te worden van extra isolatie of gedeeltelijk in de schaduw geplaatst te worden.
- 16. De permanente voorzieningen en het foerageergebied welke voor de huismus, de gierzwaluw, de laatvlieger en de gewone en de ruige dwergvleermuis, gerealiseerd worden binnen projecten met sloop- en nieuwbouw met een oppervlakte meer dan één eengezinswoning dienen tenminste acht weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de OZHZ.
- 17. In de deelgebieden (zie appendix IV) mag, per deelgebied, en per jaar, maximaal 25% van het ingeschatte aantal zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (zie appendix VI), alsmede maximaal tien nestplaatsen van de huismus en twee nestplaatsen van de gierzwaluw gelijktijdig worden aangetast. Indien permanente maatregelen zijn gerealiseerd en deze binnen het deelgebied niet of onvoldoende succesvol zijn gebleken aan de hand van de monitoring, dient met betrekking tot:
 - a. de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis tenminste één actief seizoen gewacht te worden met de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot het verstoren of vernietigen van zomer- en/of paarverblijfplaatsen;

- b. de huismus één broedseizoen gewacht te worden met de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot het verstoren of vernietigen van nesten,
 - c. de gierzwaluw twee broedseizoenen gewacht te worden met de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot het verstoren of vernietigen van nesten.
18. Bij werkzaamheden aan daken die niet vallen onder EWP 3 'Vervangen of repareren (kleine) externe elementen (opbouw) en EWP 5 'Vervangen kozijnen', zoals gedefinieerd in onze definitielijst, dient het EWP 6 'Ingrep aan de gevel' of EWP 7 'Ingrep aan het dak' te worden gevolgd.
19. In de volgende situaties dient door een ecologisch deskundige een aanvullende controle uitgevoerd te worden voorafgaand aan het starten van werkzaamheden aan gebouwen:
- a. als de bebouwing in potentie geschikt is voor de functie kraamverblijfplaats, deze zich binnen een straal van 200 meter van een bekende kraamverblijfplaats van vleermuizen bevindt én de werkzaamheden starten in de periode van 1 april tot 1 augustus; of,
 - b. als de bebouwing in potentie geschikt is voor de functie winterverblijfplaats, deze zich binnen een straal van 200 meter van een bekende winterverblijfplaats van vleermuizen bevindt én de werkzaamheden starten in de periode van 1 augustus tot 10 september of in de periode 1 oktober en 1 april; of,
 - c. als de bebouwing in potentie geschikt is voor nest- en rustplaatsen van de huismus en/of de gierzwaluw en deze zich binnen een straal van 100 meter van bekende huismus- en gierzwaluwnesten bevindt en de werkzaamheden starten in de periode van 1 maart tot 1 september.
20. Voor werkzaamheden die langer duren dan één halve werkdag, maar waarbij de nest- en verblijfplaatsen niet ongeschikt gemaakt worden, en uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen of in het seizoen van gebruik van het type verblijfplaats van vleermuizen dient een minimale werkafstand van vijftien meter tot de mogelijke nest- en verblijfplaatsen te worden aangehouden.
21. Bij werkzaamheden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen en werkzaamheden voor beheer en onderhoud, met de aanwezigheid van een nest- en/of rustplaats van de huismus en/of de gierzwaluw dienen de kwetsbare broedperioden van deze soorten te worden ontzien.
22. Bij aanwezigheid van de huismus tijdens vorstperioden buiten de broedperiode, mag niet gewerkt worden binnen vijf meter van de nest- en/of rustlocatie.
23. Voor (kleine) werkzaamheden die korter duren dan één halve werkdag nabij een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger, maar waarbij de verblijfplaatsen niet ongeschikt gemaakt worden, dient;
- a. buiten de kwetsbare periode voor kraam- en winterverblijfplaatsen gewerkt te worden, en;
 - b. een werkafstand van minimaal vijf meter vanaf de invliegopening te worden aangehouden, en;
 - c. bij werken op hoogte gebruik gemaakt te worden van een rolsteiger, schaarlift, hoogwerker of ladder.
24. Voordat gestart mag worden met de werkzaamheden, dient de bebouwing ongeschikt gemaakt te worden voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger (zie ook beslispunt 2). Aan het ongeschikt maken zijn de volgende voorwaarden verbonden:
- a. het ongeschikt maken van zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis dient te worden uitgevoerd tussen 15 april tot en met 15 oktober. Dit is in de actieve periode;
 - b. het ongeschikt maken van kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis dient te worden uitgevoerd tussen 1 augustus tot en met 15 oktober. Dit is buiten de kwetsbare kraam- en winterperiode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis;

- c. het ongeschikt maken van winterverblijfplaatsen dient te worden uitgevoerd tussen 15 april tot en met 31 juli. Dit is buiten de kwetsbare zwerm- en winterperiode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Indien ook een kraamverblijfplaats aanwezig is, dient het ongeschikt maken uitgevoerd te worden tussen 10 september en 15 oktober;
 - d. de bebouwing dient in zijn geheel ongeschikt gemaakt te worden door exclusion flaps op alle invliegopeningen te plaatsen;
 - e. voor bebouwing met openingen breder dan 16 mm, en daarmee toegankelijk voor de laatvlieger, geldt dat de openingen in de exclusion flaps, zoals genoemd onder sub d, een minimale afmeting dienen te hebben van 30 x 50 mm;
 - f. indien de openingen, zoals genoemd onder sub d, van een gevel intern met elkaar in verbinding staan, is het toegestaan om deze ongeschikt te maken door middel van weringsborstels, rondschuim of compriband zonder plakranden. Dit onder de voorwaarde dat tenminste elke drie strekkende meter een exclusion flap wordt toegepast;
 - g. de maatregelen waarmee de bebouwing ongeschikt is gemaakt, dienen gedurende minimaal vijf dagen met gunstige weersomstandigheden te worden ingezet waarvan drie dagen bij zomer- en paarverblijfplaatsen en vier dagen bij kraamverblijfplaatsen aaneengesloten moeten zijn. Van een dag met gunstige weersomstandigheden is sprake als het anderhalf uur voor zonsondergang tot en met twee uur na zonsondergang minimaal 7 graden (bij zomer- en paarverblijfplaatsen) of 10 graden is (bij kraamverblijfplaatsen) en droog is met een windkracht van respectievelijk maximaal 4 en 3 Bft;
 - h. er dient bij bebouwing met kraam- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis gecontroleerd te worden of de maatregelen van het ongeschikt maken op een juiste wijze zijn uitgevoerd. Hierbij geldt tevens dat de afwezigheid van vleermuizen dient te worden aangetoond middels een controlebezoek in de avond. Het controlebezoek moet uiterlijk zijn uitgevoerd op 15 oktober;
 - i. er dient bij bebouwing met zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen steekproefsgewijs gecontroleerd te worden of de maatregelen van het ongeschikt maken op een juiste wijze zijn uitgevoerd;
 - j. bij een tijd tussen het ongeschikt maken en de start van de werkzaamheden langer dan één maand, dient de bebouwing na het ongeschikt maken permanent afgesloten te worden voor vleermuizen of tenminste eenmaal per anderhalve maand op werking gecontroleerd te worden. De materialen die voor het permanent afsluiten gebruikt worden, dienen voldoende stevig zijn om langdurig de weersomstandigheden te kunnen weerstaan;
 - k. indien er bij een controleronde gebreken worden geconstateerd ten aanzien van de wijze van het ongeschikt maken, dient er contact opgenomen te worden met de OZHZ onder welke voorwaarden met de werkzaamheden gestart kan worden.
25. In de volgende situaties dient er een controlebezoek voorafgaand aan het ongeschikt maken uitgevoerd te worden, afgestemd op soort en functie, op de afwezigheid van individuen voorafgaand aan het starten van werkzaamheden aan gebouwen:
- a. als de bebouwing geschikt is voor nest- en rustverblijfplaatsen van de huismus en/of de gierzwaluw en deze zich bevindt binnen een straal van 100 meter van bekende huismus- en gierzwaluwnesten en in het geval de werkzaamheden starten in de periode van 1 april tot 1 augustus;
 - b. als de bebouwing geschikt is voor de functie kraamverblijfplaats voor vleermuizen, maar deze functie niet is vastgesteld én de bebouwing zich binnen een straal van 200 meter van een bekende kraamverblijfplaats van vleermuizen bevindt én de werkzaamheden starten in de periode van 1 april tot 15 augustus;
 - c. als de bebouwing geschikt is voor de functie winterverblijfplaats, maar deze functie niet is vastgesteld én de bebouwing zich binnen een straal van 200 meter van een bekende winterverblijfplaats van vleermuizen bevindt én de werkzaamheden starten in de periode 1 augustus tot 10 september.

26. Ter aanscherping op EWP 3: Voor ‘het vervangen van goten, boeiboorden en/of windveren’, geldt dat de aanwezigheid van vleermuizen enkel mag worden uitgesloten wanneer openingen in de bebouwing volledig inspecteerbaar zijn geweest met een visuele controle en/of endoscopische camera. In het logboek dient te worden opgenomen dat de betreffende aannemer de instructie heeft gevolgd, en deze het endoscopisch onderzoek heeft verricht, inclusief foto’s van de geïnspecteerde ruimten. Indien volledige inspectie niet mogelijk is dient voorschrift 22 te worden nageleefd.

Administratie en doorschrijving

27. De ontheffinghouder is, tezamen met de gemeente Gorinchem, ervoor verantwoordelijk alle bekende nest- en verblijfplaatsen en leefgebieden uit de nulmeting inzichtelijk te hebben en te houden middels een digitale kaart met WebGIS Publisher. Deze dient te allen tijde toegankelijk te zijn voor raadpleging door de OZHZ. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:
- a. vóór 1 februari van het daaropvolgende jaar van de monitoring, moeten hierin de nieuw waargenomen verblijfplaatsen en nieuwe vastgestelde leefgebieden worden geactualiseerd;
 - b. tenminste jaarlijks dient in dit systeem verwerkt te worden waar nestplaatsen en/of verblijfplaatsen zijn vernietigd en welke nieuwe voorzieningen (tijdelijk en permanent) zijn gerealiseerd. Dit geldt tevens voor de alternatieve voorzieningen die door derden via doorschrijving zijn gerealiseerd.
28. De aantallen aangetroffen verblijfplaatsen en geplaatste voorzieningen binnen andere vergunningen en gedragscodes moeten meegeteld worden in de bepaling van de ecologische ruimte (de saldering).

Monitoring

29. Aan dit besluit is een monitoringsverplichting verbonden. Ter aanvulling op het voorgestelde monitoringsplan zoals beschreven in het SMP-rapport geldt het volgende:
- a. jaarlijks dient de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger gemonitord te worden middels één transect van 10-12,5 km lengte volgens de vleerMUS-methode (zoogdiervereniging)² welk transect grotendeels door de Gildenwijk, en deels door de omgeving van de Schelluinsestraat/Nieuwe Wolpherensedijk loopt;
 - b. jaarlijks dient de staat van instandhouding van de huismus en de gierzwaluw gemonitord te worden middels de MUS-methode (Sovon)³;
 - c. jaarlijks dient het gebruik van 50% van de nieuwe voorzieningen gemonitord te worden;
 - i) indien goede resultaten daartoe aanleiding geven kan verzoek tot vermindering van deze inspanning worden ingediend;
 - d. iedere twee jaar dienen door middel van ochtendrondes alle kraamverblijfplaatsen in het SMP-gebied van de gewone dwergvleermuis gemonitord te worden. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:
 - i) bij deze monitoring wordt/worden de actuele locatie(s) van de verblijfplaats(en) van de kraamgroep in beeld gebracht en worden bij deze locaties alle uitvliegende vleermuizen simultaan geteld om vast te stellen uit hoeveel dieren de kraamgroep bestaat;
 - ii) bij vermoedelijke aanwezigheid van een nieuwe kraamkolonie of kraamverblijfplaats zonder dat de exacte locatie bekend is, is een aanvullende onderzoeksinspanning noodzakelijk om deze verblijfplaats te vinden en het aantal aanwezige individuen middels een uitvliegtelling vast te stellen. Voor onderzoekstijden en omstandigheden dient het, voor de soort en het type onderzoek, meest actuele en geschikte Vleermuisprotocol dan wel landelijk de vastgestelde onderzoeksrichtlijn gehanteerd te worden;
 - iii) in jaar één (2026), drie(2028) en vijf (2030) wordt een monitoringsverslag opgesteld van de monitoringsresultaten van het uitgevoerde onderzoek. Hierop zijn de volgende voorwaarden van toepassing:

² Algemene praktische handleiding uitvoering vleerMUS, 2023, Zoogdiervereniging.

³ Handleiding Meetnet Urbane Soorten, 2020, Sovon.

- (1) het monitoringsrapport dient vóór 1 februari van het opvolgende jaar aan de OZHZ gestuurd te worden;
- (2) in het rapport wordt aangegeven of bijsturing of aanpassing van het SMP noodzakelijk is op basis van de monitoringsresultaten. In dat geval wordt hierin tevens een voorstel gedaan voor aanvullende maatregelen die ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de OZHZ;
- (3) indien de monitoringsresultaten daartoe aanleiding geven, kunnen aanvullende maatregelen door de OZHZ worden opgelegd.

30. De resultaten van de geschiktheidsanalyse van de gebouwen dienen in 2028 tenminste éénmaal gevalideerd te worden aan de hand van de uitgevoerde monitoring.

Aanwijzingen voor gebruik

- Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. In artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving is een specifieke zorgplicht opgenomen, die geldt voor alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebieden. Gelet op deze specifieke zorgplicht dient inzicht verkregen te worden met betrekking tot de aanwezigheid van soorten op de locatie van de activiteit. Hierbij geldt dat objectief vastgesteld moet worden of soorten negatieve gevolgen ondervinden van de voorgenomen activiteiten. Indien noodzakelijk moeten maatregelen getroffen worden om negatieve gevolgen zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden te voorkomen. Indien negatieve gevolgen redelijkerwijs niet te voorkomen zijn, dient de activiteit gestaakt te worden. In het kader van de specifieke zorgplicht dient tevens rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Dit besluit is alleen van toepassing op de beschermde soorten, verbodsbepalingen en werkzaamheden zoals opgenomen in de aanvraag. Indien blijkt dat de werkzaamheden zullen leiden tot overtreding van andere verbodsbepalingen en/of er sprake zal zijn van niet eerder voorziene effecten op andere beschermde soorten dan waarop deze beschikking van toepassing is, dienen de werkzaamheden gestaakt te worden en direct contact te worden opgenomen met de OZHZ en hiervoor een aanvullende omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te worden aangevraagd bij de ODH.
- Ook dient rekening te worden gehouden met het onverwijld melden van een ongewoon voorval als bedoeld in artikel 11.34 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit geldt als er tijdens de uitvoering van flora- en fauna-activiteiten een gebeurtenis plaatsvindt die direct gevolgen heeft voor de natuur. In dat geval dient direct contact opgenomen te worden met de OZHZ.
- Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- Een aanvraag voor verlenging van de geldigheidsduur van deze ontheffing dient in verband met de behandeltermijn en procedure (uniforme openbare voorbereidingsprocedure; 26 weken) tijdig te worden ingediend via het Omgevingsloket. Wij adviseren een jaar, maar uiterlijk tot een half jaar, voor het aflopen van de geldigheidstermijn hierover contact op te nemen met het bevoegd gezag. Bij de aanvraag tot verlenging verzoeken wij de monitoringsresultaten en de validatie van het geschiktheidsmodel te betrekken.

OVERWEGINGEN

Aanvraag

Op 19 december 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag is ingediend namens Stichting Poort6. Aan de aanvraag voor deze gebiedsgerichte ontheffing voor de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger, ligt een SMP ten grondslag voor het uitvoeren van diverse werkzaamheden aan woningen en overige gebouwen in de Gildenwijk te Gorinchem. (Appendix I). Daarnaast wil de gemeente ook derden (particulieren, verenigingen van eigenaren, projectontwikkelaars en overige gebouwbeheerders) in de gelegenheid stellen om gebruik te maken van deze gebiedsontheffing. Het gaat hierbij om woningen en andere gebouwen binnen de Gildenwijk (het SMP-gebied). Het SMP is opgesteld in samenwerking met de woningcorporatie Poort6.

Relevante documenten

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- Soortenmanagementplan vleermuizen, huismus en gierzwaluw – Gildenwijk te Gorinchem, Van der Helm Milieubeheer B.V., met kenmerk: GIGO20240141, versie 3, 8 juli 2025 (ODH1444639); met hierin opgenomen:
 - o Bijlage 1 Kwaliteitsborging en verantwoording;
 - o Bijlage 2 Regionale situatiekaart projectgebied;
 - o Bijlage 3 Begrippenlijst;
 - o Bijlage 6 GIS-dashboard, mitigatiekaart en beschermde elementenkaart;
 - o Bijlage 7 Berekeningen (alternatieve verblijfplaatsen);
 - o Bijlage 10 Mitigatieplan inbouwvoorzieningen;
 - o Bijlage 11 Bekende werkzaamheden fase 1 en 2;
 - o Bijlage 19 Toestemmingsformulier deelname SMP;
- Adressenboek Gildenwijk, Excel-bestand (ODH144640);
- Energie Maatwerkrapportage Vve Schuivenvoersstraat 1-47, PKW, van 11 oktober 2024 (ODH1444645);
- Energie maatwerkrapportage Vve Schmedenweg, PKW, van 25 september 2024 (ODH1444646);
- Basisrapport Nulmeting Versie 1, Van der Helm Milieubeheer B.V., met kenmerk: GIGO20210650, van 8 juli 2025 (ODH1444641);
- Ecologisch werkprotocol SMP Gildenwijk te Gorinchem versie 2, Van der Helm Milieubeheer B.V., kenmerk: GIGO20240141 concept, 19 september 2024 (ODH1444647);
- Samenwerkingsovereenkomst Soorten management plan (SMP) Gildenwijk, gemeente Gorinchem en Stichting Poort6, concept, (ODH1444648);
- Communicatieplan SMP – Gildenwijk Versie 2, gemeente Gorinchem, van 10 juli 2025 (ODH1444650);
- Gorinchem Klimaatproof - Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023-2027, gemeente Gorinchem (ODH1444652);
- Stad in Balans – Omgevingsvisie Gorinchem 2050, gemeente Gorinchem, augustus 2023 (ODH1444653);
- Beleidsplan duurzaamheid 2017-2021, gemeente Gorinchem, mei 2017 (ODH1444654);
- Gebiedspaspoort Woonwijken West concept, gemeente Gorinchem (ODH1444655);
- Soortgericht onderzoek. Gorinchem, Complex 406, Breur Ecologie en onderzoek, met kenmerk SO20074v01, van 29 oktober 2021 (ODH1476246);
- Vleermuisonderzoek Gorinchem, Complex 404, Breur Ecologie en onderzoek, met kenmerk SO19018v01, van 31 oktober 2019 (ODH1476248);
- Vleermuisonderzoek Gorinchem, Complex 408, Breur Ecologie en onderzoek, met kenmerk SO19050v01v, van 20 oktober 2020 (ODH1476251);
- Cumulatieve effecten: Verloren en toekomstige verblijfplaatsen in Gorinchem, gemeente Gorinchem, van 3 april 2024 (ODH1465735);

- Populatie inschattingen en ecologische plus Gildenwijk versie 2, van der Helm Milieubeheer B.V., van 4 maart 2025 (ODH1465741);
- Onderbouwing belang en alternatievenafweging De Doosjes Gildenwijk, Poort6, van 10 juni 2025 (ODH1444643);
- Wijnkoperstraat Gorinchem Schetsontwerp, Nieuwe architecten en Smit vastgoedgroep, van 9 april 2020 (ODH1465712);
- Transitie visie Warmte, versie 1.0, gemeente Gorinchem van 14 september 2021 (ODH1646889);
- Aanvullende informatie n.a.v. ontwerpbesluit SMP Gildenwijk te Gorinchem zaaknummer ODH: 01092268/01092283, Van der Helm Milieubeheer B.V., van 10 december 2025 (ODH1607338);
- Activiteitenplan Omgevingswet, flora en fauna activiteiten Herontwikkeling nieuwbouwwoningen Gildenweg 64-68 in Gorinchem, Florauna Natuuradvies, met kenmerk 202501, van 28 augustus 2025 (ODH1494455);
- Zienswijze bewoner één Gildenwijk Gorinchem (ODH148812P);
- Zienswijze bewoner twee Gildenwijk Gorinchem (ODH1483604P);
- Zienswijze Gemeente Gorinchem & Poort6 -Soortenbescherming Zienswijze compleet (ODH1520277P).

Procedure

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wnb nog van toepassing op deze procedure. Deze beschikking is voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht.

Bevoegd gezag

De activiteiten worden verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Zienswijzen

De ontwerpbeschikking heeft ter inzage gelegen van 16 augustus 2025 tot en met 26 september 2025. Naar aanleiding hiervan zijn de volgende zienswijzen binnen de termijn ingebracht:

- 2 brieven van bewoners uit de Gildenwijk
 - De inhoud van deze brieven geeft geen aanleiding om aanpassingen door te voeren. Zienswijze één betreft een klacht over de gemeentelijke handhaving van de openbare ruimte.
 - Zienswijze twee betreft een ondersteuning voor het verlenen van een SMP.
- o In het excel overzicht van de gemeente Gorinchem en Poort6 heeft de ODH een reactie gegeven op de aangedragen punten en aangegeven of er wijzigingen in het besluit zijn gedaan aan de hand hiervan. Het document is toegevoegd onder het kopje 'Relevante documenten'.

Wijzigingen ten opzichte van ontwerpbeschikking

- Er zijn vier voorschriften toegevoegd. Dit zijn de voorschriften 12, 13, 14 en 30.
- Enkele voorschriften zijn tekstueel verbeterd, dan wel samengevoegd.
- Algemene fouten ten aanzien van spel- en/of typefouten, interpunctie, zinconstructies, nummering van voorschriften en dergelijke zijn verbeterd.
- Op diverse locaties is de tekst aangepast. Zo is het begrip 'winterverblijfplaats' verduidelijkt en is aanvullende uitleg opgenomen in de definitielijst in appendix VIII. Om deze reden is tevens een alinea op pagina 22 verwijderd/verplaatst.

Toegevoegde voorschriften:

- Voorschrift 12 is toegevoegd om dat het behoud van nestplekken en verblijfplaatsen voor vleermuizen volgens allereerst overwogen moet worden volgens de kennisdocumenten huismus, Gierzwaluw, gewone ruige dwergvleermuis en de dwergvleermuis alvorens over te gaan tot het inbouwen van voorzieningen in de vorm van kastjes.
- Voorschrift 13 is toegevoegd. In deelgebied B zijn te weinig voorzieningen voor de huismus en gierzwaluw opgenomen. Door bij 1:4 woningen van Poort6 een deel van het dakvlak geschikt te houden voor de huismus- en gierzwaluw zijn hier afdoende voorzieningen.
- Voorschrift 14 is toegevoegd om allereerst een maatwerkvoorziening te overwegen. Maatwerkvoorzieningen bieden de huismus, gierzwaluw meer nestgelegenheden en vleermuizen mogelijkheden meerdere microklimaten te gebruiken. Dit dient volgens de kennisdocumenten overwogen te worden alvorens over te gaan tot het inbouwen van voorzieningen in de vorm van kastjes.

Voorschrift 30 is toegevoegd. Hierin is opgenomen dat de gemeente ook de gegevens opvraagt van andere partijen die nestplekken en of verblijfplaatsen binnen het plangebied de Gildenwijk vernietigen maar niet onder het SMP werken maar onder gedragscodes of andere vergunningen, dit om sterke negatieve effecten op de populaties huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis te vermijden.

Wijzigingen aan/van voorschriften:

- Voorschrift 2 is verwijderd. Hiermee schuift de nummering van de voorschriften op. Alle wijzigingen worden bijgehouden ten aanzien van de nummering in het ontwerpbesluit.
- Voorschrift 3 is verduidelijkt t.a.v. het opstellen van een project EWP waarbij tevens is aangegeven dat EWP's samengevoegd kunnen worden indien van toepassing.
- In voorschrift 6 is toegevoegd dat de maatregelen in de EWP's aangepast dienen te worden aan de voorschriften.
- Voorschrift 7 is verplaatst achter voorschrift 9 voor een duidelijkere volgorde.
- Voorschrift 10 is opgenomen in voorschrift 11 (nu voorschrift 10).
- Voorschrift 11 is verbeterd ten aanzien van de zinsconstructie en de laatvlieger is aan het voorschrift toegevoegd.
- Er is een nieuw voorschrift 12 toegevoegd met betrekking tot het behouden van nest- en/of verblijfplaatsen.
- Voorschrift 12 is aangepast ten aanzien van de projecten, sub e is toegevoegd én het voorschrift is samengevoegd met voorschrift 10.
- Voorschrift 13 (nu voorschrift 11) is geherformuleerd en onderbouwd onder het kopje SvL.
- Er is een nieuw voorschrift toegevoegd na voorschrift 13 (nu voorschrift 13) t.o.v. het ontwerpbesluit. Dit heeft betrekking op geschikt houden van enkele daken in deelgebied B voor de huismus en gierzwaluw.
- Er is een nieuw voorschrift toegevoegd na voorschrift 13 t.o.v. het ontwerpbesluit. Door de wijziging in nummering is (nu voorschrift 14). Deze heeft betrekking op het toepassen van maatwerkvoorzieningen.
- Er is een nieuw voorschrift toegevoegd na voorschrift 13 (nu voorschrift 15) t.o.v. het ontwerpbesluit, om te verzekeren dat de permanente voorzieningen voor kraamverblijfplaatsen ook effectief worden geplaatst.
- Voorschrift 14 (nu voorschrift 17) is verbeterd ten aanzien van de zinsconstructie en aan dit voorschrift is toegevoegd dat het gaat om het 'ingeschatte' aantal nesten of verblijfplaatsen met verwijzing naar appendix VI. Het aantal nestplaatsen voor de gierzwaluw is gewijzigd van één naar twee.
- Voorschrift 17 is verduidelijkt ten aanzien van nest- en verblijfplaatsen.
- In voorschrift 21 (nu voorschrift 24) is sub g verwijderd. Daarnaast zijn er verduidelijkingen aangebracht ten aanzien van het ongeschikt maken en eventuele controlerondes hierop.
- Voorschrift 23 tot en met 27 zijn uit deze ontheffing verwijderd.
- Er is een voorschrift toegevoegd (voorschrift 28) omtrent het bijhouden van verblijfplaatsen en voorzieningen uit andere vergunningen en gedragscodes.

- Voorschrift 29 is verwijderd omdat deze reeds is opgenomen in voorschrift 12.
- Voorschrift 30 is verplaatst achter voorschrift 21 (nu voorschrift 23) voor een duidelijkere volgorde. Dit voorschrift verduidelijkt het uitvoeren van controlerondes wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden in de directe omgeving van belangrijke functies en starten in bepaalde periodes.
- In voorschrift 32 (nu voorschrift 29) is de uitvliegtelling ten aanzien van de laatvlieger verwijderd omdat hier maar één individu aanwezig is en de telling dan enkel wat zegt over aan- of afwezigheid.
- Voorschrift 32 (nu voorschrift 29) is ingekort.

Andere wijzigingen:

- Appendix VI: de kaart is vervangen door een nieuwe kaart met meer voorzieningen.
- Het kopje 'Verbodsbepalingen en ontheffingsperiode' op pagina 12 van het ontwerpbesluit is verwijderd omdat dit dubbel is met hetgeen op pagina 1 en 2 van het besluit.
- Het kopje 'Verbodsbepalingen' is verplaatst van Beoordeling op pagina 14 van het ontwerpbesluit naar Staat van Instandhouding bij effectbepaling op pagina 28-29 van deze beschikking.
- Artikel 3.1, vierde lid, in samenhang met het vijfde lid van de Wnb, is geweigerd omdat er geen sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de huismus en de gierzwaluw.
- Het aantal voorzieningen op pagina 16 is aangepast.
- De verwijzing naar perfectkeur op pagina 23 van het ontwerpbesluit is verwijderd. Als onderbouwing is alleen een betrouwbare bron, het RIVM opgenomen.
- Op pagina 27 onder beschrijving maatregelen is de volgende zin toegevoegd: De nestplekken van de huismus en de gierzwaluw worden alleen ongeschikt gemaakt als de werkzaamheden langer dan een jaar duren zoals bij sloop- en nieuwbouw.
- Op pagina 28 (nu pagina 34) is voor de verwijzing voor de minimale taakstelling nu ook verwezen naar 'Aanvullende informatie n.a.v. ontwerpbesluit SMP Gildenwijk te Gorinchem van 10 december 2025;
- Op pagina 29 van het ontwerpbesluit, zijn de opmerkingen over paalkasten en faunatillen verwijderd, aangezien deze niet meer worden toegepast.
- Op pagina 30-31 van deze beschikking, onder Staat van Instandhouding is duidelijker uitgelegd hoeveel verblijfplaatsen er tenminste nodig zijn om de huidige staat van instandhouding te behouden en zijn de nieuwe aantallen die door de initiatiefnemer zijn aangeleverd benoemd.
- Op pagina 30 van deze beschikking is een extra alinea met betrekking tot de boekhouding toegevoegd.
- Op pagina 32 is het aantal voorzieningen per appartementencomplex gewijzigd.
- Op pagina 34 van deze beschikking, onder tijdelijke en permanente voorzieningen is het ruw afwerken van nestvoorzieningen toegevoegd.
- Op pagina 34 van deze beschikking, onder Staat van instandhouding is de beoordeling van de permanente voorzieningen in het project De Doosjes toegevoegd en beoordeeld.
- Op pagina 34 van deze beschikking, onder Staat van instandhouding is de toegevoegde voorziening 'grote inbouwkast' (massawinter) beoordeeld.
- Op pagina 37 van deze beschikking is een aanvullende stap in de beoordeling ten aanzien van de huismus opgenomen.
- Op pagina 37/38 is een aanvullende stap in de beoordeling ten aanzien van de gierzwaluw opgenomen.
- Op pagina 38/39 is een aanvullende stap in de beoordeling ten aanzien van de gewone dwergvleermuis opgenomen.
- Klein onderhoud, voor zover verstorend, is opgenomen in de definitielijst van Appendix VIII.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De huismus en de gierzwaluw zijn van nature in Nederland in het wild levende vogels en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede, vierde en vijfde lid, van de Wnb is het verboden:

- nesten, rustplaatsen en eieren van de huismus en de gierzwaluw opzettelijk te beschadigen, vernielen of weg te nemen, en;
- de huismus en de gierzwaluw opzettelijk te storen, waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

De gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zijn van nature in Nederland in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zijn tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger opzettelijk te doden;
- de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger opzettelijk te verstoren, en;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.3, vierde lid, en artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, en artikel 3.8, vijfde lid, aanhef onder b, van de Wnb aan de orde is, en;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding respectievelijk er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Doel SMP/gebiedsgerichte aanpak

Het Soortenmanagementplan Gildenswijk Gorinchem (hierna: SMP Gildenswijk) is een gezamenlijk pilotproject van Stichting Poort6 en de gemeente Gorinchem. Zij zien een SMP als een efficiënte en goede wijze van omgaan met (beschermd) soorten in relatie tot gewenste ontwikkelingen en werkzaamheden. Doel van het SMP is om werkzaamheden met betrekking tot de verduurzaming van woningen efficiënter te kunnen uitvoeren en hierbij tevens extra beschermingsmaatregelen (de plusmaatregelen) uit te voeren. Ook worden noodzakelijke maatregelen genomen vooraf en tijdens de werkzaamheden (de mitigatie en de compensatie) voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger, de huismus en de gierzwaluw (hierna: SMP-soorten Gildenswijk), om in alle fasen van de projecten de gunstige Staat van Instandhouding (hierna: Svl) te behouden. In het SMP is per veel voorkomende werkzaamheden aan gebouwen een bijbehorend EWP opgenomen. Hierin zijn de voorwaarden beschreven waaronder werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden, om overtreding van de Wnb zoveel mogelijk te voorkomen en, indien dat niet mogelijk is, hoe met mitigerende en compenserende maatregelen negatieve effecten zoveel mogelijk verminderd kunnen worden.

Ambitie en lange termijnvisie

In het SMP en bijhorende bijlagen is de ambitie en langetermijnvisie die de gemeente Gorinchem heeft vastgelegd ten aanzien van een klimaatbestendige en biodiverse stad en specifiek voor de SMP-soorten beschreven. Tevens heeft de gemeente de ambitie om geheel op duurzame energiebronnen te zijn overgeschakeld in 2050. Dit mede

door de aanleg van een warmtenet en (alle) woningen te verduurzamen. De gemeente heeft het convenant Klimaatadaptief Bouwen van de provincie Zuid-Holland⁴ ondertekend, en tekent hiermee voor de ontwikkeling van een klimaatadaptieve en natuurinclusieve bebouwing. Het convenant biedt hulpmiddelen voor het stimuleren van biodiversiteit in de bebouwde omgeving. Naast het convenant, zet de gemeente ook andere middelen in voor een groenere en natuurinclusievere stad. Dit staat onder andere beschreven in de omgevingsvisie 2050, Stad in Balans en de Lokale Adaptatiestrategie. Hiermee zet de gemeente een koers uit voor een klimaatbestendig en natuurlijk Gorinchem. Hieruit volgt dat er standaard natuurinclusief gebouwd en ontwikkeld wordt en dat het behoud van de groenblauwe-structuren wordt geborgd.

Het SMP en de monitoring hieronder dienen ter bescherming van de in het SMP-gebied aanwezige fauna. Uitgangspunt van het SMP betreft de zogenoemde leefgebiedenbenadering. Directe maatregelen en aanvullende maatregelen worden op het gebiedsniveau de Gildewijk afgewogen. Dit heeft als doel het op termijn versterken van lokale populaties van de SMP-soorten.

Er zijn activiteiten die tijdelijk en lokaal een negatief effect kunnen hebben op een individu of delen van een populatie. Deze (tijdelijk) negatieve effecten treden op bij het ongeschikt maken van nest- en verblijfplaatsen van beschermde soorten bij het na-isoleren van gebouwen. Door ruim vooraf in de directe omgeving al voldoende voorzieningen te realiseren, worden negatieve effecten beperkt of zijn deze kortdurend. Via het SMP wordt geborgd dat de staat van instandhouding van de SMP-soorten niet verslechtert, en het netto-effect van de handeling niet negatief is.

Soortspecifieke maatregelen waarbij gericht leefgebied van de SMP-soorten wordt verbeterd (ecologisch plussen) hebben betrekking op:

- het plaatsen van 177 extra voorzieningen in de vorm van inbouwvoorzieningen geschikt voor de huismus en gierzwaluw als nestplaats (in fase 2);
- het realiseren van 44 extra verblijfplaatsen in de vorm van inbouwvoorzieningen geschikt voor gewone dwergvleermuizen als kraamverblijfplaats (in fase 2);
- het ombouwen van 32 schoorstenen tot verblijfplaatsen voor vleermuizen (in fase 1);
- het realiseren van tenminste één (extra) maatwerkvoorziening die geschikt is winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis (in fase 2);
- het realiseren van acht extra inbouwvoorzieningen die door de fabrikant gelabeld zijn als een voorziening voor een winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis (in fase 1 en 2);
- het realiseren van 57 extra voorzieningen geschikt voor de laatvlieger (in fase 2) waaronder zestien voorzieningen geschikt voor de laatvlieger als zomerverblijfplaats op de schoorstenen van het kleine Kremlin;
- het uitbreiden van het aantal hagen in de deelgebieden waar kleine aantallen huismusnesten aanwezig zijn (in fase 2).

Behalve activiteiten die direct voortvloeien uit het SMP, heeft de gemeente Gorinchem als doel gesteld in 2050 een klimaatbestendige en biodiverse stad te zijn. Het gaat daarbij niet specifiek om maatregelen voor de beschermde soorten, maar om een generieke verbetering van de natuurlijke waarden van het groen in de stad. Dit is vormgegeven en vastgelegd in het omgevingsplan en krijgt zijn beslag in het uitvoeringsprogramma Stadsnatuur en de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten zoals de aanstaande herinrichting van voormalig Autocenter Diko en het project de Doosjes evenals in de toekomstige projecten het voormalige belastingkantoor en Gilde Vakcollege Techniek.

Er zijn een aantal maatregelen die naast een gunstige uitwerking op de algehele biodiversiteit ook een gunstige uitwerking zullen hebben op de SMP-soorten. Algehele maatregelen die een positieve bijdrage leveren aan de kwaliteit van het leefgebied van de SMP-soorten zijn:

⁴ Convenant klimaatadaptief bouwen in Zuid-Holland. Provincie Zuid- Holland.
ODH1479998

- het geleidelijk vervangen van exotische boom- en struiksoorten door inheemse soorten;
- het voorzien van bomenrijen van een struiklaag (waar dit mogelijk is);
- het voor 50% omzetten van het gazonbeheer naar bloemrijk grasland.

Beschrijving SMP

Binnen de gemeente Gorinchem worden diverse omgevingsvergunningen aangevraagd en beoordeeld welke te maken kunnen hebben met de bebouwde omgeving en tevens een effect kunnen hebben op de SMP-soorten. Hier vallen bijvoorbeeld de vergunningen voor het plaatsen en/of vervangen van een dakkapel of nieuwe kozijnen onder, maar ook de sloop en nieuwbouw van meerdere woningen. Om die reden heeft de gemeente Gorinchem een werkwijze opgezet waarin dergelijke vergunningsaanvragen met mogelijke invloed op beschermde soorten eerst worden besproken met de stadsecoloog. Stichting Poort6 heeft de eindverantwoordelijkheid voor haar eigen woningbezit, maar gaat voldoen aan de eisen die opgesteld zijn behorend bij het SMP Gildewijk. Per melding of vergunningsaanvraag wordt bepaald of enkele of alle werkzaamheden onder de ontheffing vallen. Daarna wordt door de SMP-coördinator bepaald of er ecologische ruimte is om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Hiervoor wordt er een lijst van geplande werkzaamheden en werkzaamheden in uitvoering bijgehouden middels een administratieprogramma met een dashboardfunctie. In de werkprotocollen is geborgd dat de werkzaamheden onder de meest gunstige uitvoeringswijze zijn en worden uitgevoerd in de meest gunstige periode. De gemeente is voornemens het SMP-gebied uit te breiden tot de gehele gemeente. In 2025 zijn daarvoor de onderzoeken gestart in de wijken Stalkaarsen en Haarwijk. Hierdoor komt er ook meer zicht op het netwerk van verblijfplaatsen van de laatvlieger.

Beschrijving plangebied/SMP-gebied

Het SMP-gebied betreft de gehele wijk Gildewijk te Gorinchem. Deze wijk bestaat uit verschillende buurten met een diversiteit aan typen woningen en gebouwen. De wijk bestaat uit rijtjeswoningen, appartementencomplexen, flatgebouwen, vrijstaande woningen en bedrijfspanden (voornamelijk winkels). Van de 3.371 adressen in de wijk, hebben 2.997 een functie als woning. De totale oppervlakte bebouwde grond is 155.938 m². Tevens bevindt zich in deze wijk het Beatrixziekenhuis, het winkelcentrum 'Piazza Center' en diverse basis- en middelbare scholen. In paragraaf 2.1 van het SMP wordt nader ingegaan op de aanwezige type bebouwing in het SMP-gebied en hun waarde voor de beschermde soorten. Centraal gelegen in de Gildewijk ligt het Gijsbert van Andelpark. De vijver die in dit park is gelegen, is met drie grote watergangen verbonden met overige groenzones gelegen buiten het SMP-gebied. Door de brede groene omranding van de wijk en de aanwezigheid van een groot stadspark is (wind)beschut jacht-/foerageergebied voor vleermuizen goed voorhanden. Ook zijn schuilmogelijkheden aanwezig op de locaties waar huismussen aanwezig zijn.

Beschrijving werkzaamheden

In het SMP staan de voorgenomen werkzaamheden in het SMP-gebied beschreven. Het SMP is gericht op een aantal veelvoorkomende werkzaamheden. Hiervoor zijn acht EWP's opgesteld voor specifieke werkzaamheden. De uitvoeringswijze van deze werkzaamheden worden nader toegelicht in de EWP's. Het SMP en deze ontheffing hebben betrekking op de activiteiten, als beschreven in het rapport 'Ecologisch werkprotocol – SMP Gildewijk te Gorinchem' van 19 september 2024.

Daarnaast zijn in het SMP vier ruimtelijke ontwikkelingsprojecten opgenomen: de herontwikkeling van het voormalige belastingkantoor, de sloop en herontwikkeling van Autocenter Diko, de gedeeltelijk sloop en herontwikkeling voormalig Gilde Vakcollege Techniek en het sloop en nieuwbouwproject de Doosjes.

De in het SMP Gildewijk opgenomen werkzaamheden zijn:

Voor klein onderhoud:

1. het plaatsen, vervangen of repareren van (kleine) externe elementen (opbouw);

2. het vervangen van een enkele deur of van raamkozijnen;
3. het herstellen van het dak of de dakrand;
4. het reinigen van gevels, lokaal herstellen van het voegwerk en uitvoeren van schilderwerk.

Voor de uitvoering van deze werkzaamheden wordt in de regel een hoogwerker ingezet.

Voor groot onderhoud eventueel gecombineerd met een verduurzaming:

1. het uitvoeren van inspecties van muurankers;
2. het bijplaatsen van muurankers;
3. het reinigen van gevels, herstellen van voegwerk, inclusief het afdichten van muurdilataties;
4. het vervangen, het bijplaatsen van kozijnen en deuren en uitvoeren van schilderwerkzaamheden;
5. het isoleren en na-isoleren van daken en/of muren;
6. het verwijderen/slopen en het opnieuw op metselen van de buitenschil;
7. het vervangen van wandpanelen (met deuren en ramen);
8. het vervangen van (delen van) de dakbedekking/pannen;
9. het verwijderen van gevelbegroeiing, sterk terugsnoeien van bomen en/of struiken binnen 100 meter afstand van de woningen met nesten van de huismus.

Voor de uitvoering van deze werkzaamheden worden zowel een hoogwerker als steigers ingezet. Steigers worden bij hogere gebouwen gezeurd door bouten te plaatsen in de gevel.

Het slopen en nieuwbouwen van een enkel gebouw:

1. het slopen van de bebouwing;
2. het verwijderen van de ondergrondse infrastructuur;
3. het kappen/verwijderen van het groen, benodigd voor het kunnen uitvoeren van de werkzaamheden.

Procesbeschrijving, actoren en verantwoordelijkheden

In het SMP zijn de verantwoordelijkheden en de interne processen die bij het SMP horen concreet uitgewerkt. De SMP-ontheffing betreft een samenwerking tussen Stichting Poort6 en de gemeente Gorinchem, welke beide ontheffinghouder zullen zijn. Hiervoor is een overeenkomst opgesteld waarin afspraken zijn opgenomen over het gezamenlijk naleven van de voorwaarden van het SMP, de mitigerende en compenserende maatregelen en de monitoring. De eindverantwoordelijkheid voor het toepassen van het SMP bij werkzaamheden ligt bij Stichting Poort6. Werkzaamheden aan het woonbezit van de gemeente Gorinchem, particulieren en ander maatschappelijk vastgoed vallen onder een separate ontheffing met zaaknummer 01092268.

Projectmatig bewaakt Stichting Poort6 het voorkomen van cumulatieve effecten van de ingrepen in het SMP-gebied. De gemeente heeft hiervoor een procesbeschrijving opgesteld en een digitaal administratiesysteem ingericht. Hierin is middels een database met dashboardfunctie inzicht in waar de belangrijke verblijfplaatsen en bolwerken met nestplaatsen aanwezig zijn, waar nieuwe voorzieningen zijn gerealiseerd, alsook waar de belangrijke leefgebieden liggen. Op een interactieve kaart wordt bijgehouden waar en wanneer gebruik gemaakt wordt van de SMP-ontheffing, welk EWP gebruikt wordt en welke voorzieningen verloren gaan en teruggebracht worden. Indien meerdere EWP's van toepassing zijn, beslist de SMP-coördinator welk EWP van toepassing is. Indien er geen passend EWP is, wordt deze door een ecooloog opgesteld en aan de OZHZ ter goedkeuring voorgelegd.

Voor het uitvoeringsproces is een schema met de verdeling van verantwoordelijkheden opgesteld. De eindverantwoordelijke is de Projectleider SMP van Stichting Poort6. Stichting Poort6 communiceert regelmatig met de hoofdcoördinator en communicator van de gemeente Gorinchem. De projectleider SMP is centraal aanspreekpunt voor zowel de gemeente, bevoegd gezag alsook Stichting Poort 6. De verantwoordelijken voor de deelprocessen zijn opgenomen in tabel 12 (pagina 63 en 64) van het SMP-rapport.

Interne communicatie gemeente Gorinchem

Binnen de gemeente is het 'projectteam SMP' opgericht, bestaande uit een projectleider SMP, een projectmedewerker SMP, een stadsecoloog, een stadsecoloog-buitendienst en een communicatieadviseur van de gemeente Gorinchem. De projectleider SMP van Poort6 neemt ook deel aan het team Communicatie. Het projectteam komt maandelijks bijeen om de voortgang van het SMP binnen de Gildenwijk te bespreken. Tijdens dit overleg worden zaken besproken als monitoringstaken, de locaties en planning van individuele en grootschalige projecten, de nog beschikbare 'ecologische ruimte', opdrachten aan externe deskundigen (zoals het opstellen van maatwerkplannen), de stand van zaken ten aanzien van de bekende vleermuisverblijfplaatsen en bolwerken van de gierzwaluw en de huismus, het opstellen van evaluaties en terugkoppeling met het bevoegd gezag. Indien nodig wordt er bijgestuurd. Binnen de gemeente zijn naast de projectmedewerkers SMP, vier teams actief die betrokken zijn bij de uitvoering van het SMP. Dit zijn Team Vastgoed (gemeentelijke panden en andere maatschappelijke gebouwen), Team Ruimtelijke ontwikkeling (alle projecten in de bebouwde omgeving), Team Stadsbeheer (openbaar groen) en Team Communicatie. Deze teams zijn door het projectteam SMP reeds op de hoogte gebracht van de hoofdlijnen in het SMP. Aan deze teams wordt ten minste eenmalig een interne workshop of cursus gegeven om het SMP en de randvoorwaarden en maatregelen in groter detail toe te lichten. Daarnaast zal de gemeente regelmatig berichten plaatsen over het SMP op sociale media en het intranet van de gemeente. Tevens worden de energiecoaches en adviseurs ingezet om de inwoners en de VvE's te informeren over het SMP. Het SMP-team evalueert halfjaarlijks.

Communicatie met de gemeente

Poort6 is binnen de Gildenwijk de partij met de meeste bebouwing in beheer. Dit betreft zowel grondgebonden rijwoningen als appartementenblokken en flatgebouwen. Al deze gebouwen zijn onderdeel van het SMP. Vanuit Poort6 wordt een vaste projectleider SMP aangesteld, welke deelneemt aan het maandelijkse overleg met het projectteam SMP van de gemeente Gorinchem. Waar nodig vindt ook overleg plaats met de stadsecoloog(-buitendienst). De stadsecoloog(-buitendienst) is binnen de gemeente het eerste aanspreekpunt voor Poort6.

Communicatie met bevoegd gezag

In het SMP zijn de administratieve handelingen met betrekking tot het bevoegd gezag beschreven. Bevoegd gezag heeft een directe toegang tot de database van toekomstige projecten, de toegepaste EWP's en de te nemen maatregelen. Bevoegd gezag krijgt halfjaarlijks een overzicht van projecten die onder het SMP uitgevoerd worden. Daarnaast dient er jaarlijks een voortgangsrapportage opgesteld te worden door de gemeente Gorinchem in samenwerking met Stichting Poort6 en aangeleverd te worden aan de OZHZ. Hierin staat het volgende:

- de verslaglegging uitgevoerde projecten;
- de voortgangsplannen van deelprojecten;
- een overzicht van aangetroffen verblijfplaatsen en functies;
- een verslag en overzicht van de uitgevoerde maatregelen i.r.t de aangetroffen nest- en verblijfplaatsen;
- een verslag en inzicht in de uitvoering van de plusmaatregelen;
- de monitoringsresultaten (MUS en vleerMUS);
- de monitoringsresultaten van de nieuwe voorzieningen;
- de resultaten van de ligging van de bolwerken van de huismus en de gierzwaluw (elke twee jaar).
- de resultaten van het onderzoek elke twee jaar naar de ligging van de kraam- en winterverblijfplaatsen.

De communicatie met het bevoegd gezag zal alleen lopen via één aanspreekpunt binnen de gemeente, namelijk via de projectmedewerker SMP.

Van ieder project dat onder de SMP-ontheffing wordt uitgevoerd, wordt een ecologisch logboek bijgehouden. In het logboek is het volgende opgenomen:

- het geldige EWP;

- de datum waarop en locaties waar de tijdelijke voorzieningen zijn geplaatst (indien nodig);
- de datum en tijden waarop de aan- of afwezigheid van soorten is vastgesteld en door wie;
- de datum waarop het ongeschikt maken is uitgevoerd;
- de datum en tijdstip(pen) waarop en door wie de controle op afwezigheid is vastgesteld;
- de datum waarop de nieuwe voorzieningen zijn geplaatst;
- de datum en tijdstip(pen) waarop en door wie de controle op afwezigheid is vastgesteld;
- fotomateriaal van de uitgevoerde maatregelen; de aangebrachte exclusionflaps, de tijdelijke voorzieningen en de (inbouw) van de nieuwe voorzieningen.

Het logboek is tezamen met het EWP op de uitvoeringslocatie aanwezig.

Communicatie tussen Stichting Poort 6, de gemeente Gorinchem en ecologische adviseurs/onderzoekers

De communicatie over de monitoring is noodzakelijk tussen de gemeente Gorinchem (verantwoordelijke), vrijwilligers en uitvoerders van het ecologisch onderzoek op meerdere momenten in het jaar, maar in ieder geval voorafgaand aan de start van het veldwerk en aan het einde van het jaar in de rapportagefase. Wanneer werkzaamheden gaan plaatsvinden op een locatie die potentieel geschikt is als nest- of verblijfplaats voor een beschermde soort, wordt door, of in opdracht van, de gemeente actuele data per e-mail gedeeld met de uitvoerder, nog voordat deze in het administratiesysteem wordt opgenomen.

Beoordeling procesbeschrijving, communicatie en verantwoordelijkheden

Op grond van bovenstaande overwegingen zijn wij van mening dat de verantwoordelijken, taken, processen en communicatie(lijnen) zoals deze zijn opgenomen in het SMP, voldoende concreet en expliciet zijn uitgewerkt. Hiermee wordt gewaarborgd dat het SMP en de bijhorende maatregelen in de praktijk (juist) toegepast, geëvalueerd en gecommuniceerd worden. In voorschrift 1 hebben wij opgenomen op welke momenten de planning van projecten gedeeld moeten worden met de OZHZ en welke meldingen er per project ingediend moeten worden.

Belangenonderbouwing

Met betrekking tot de huismus en de gierzwaluw is ontheffing aangevraagd op grond van de belangen, zoals genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, van de Wnb:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- ter bescherming van flora of fauna.

Met betrekking tot de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger is ontheffing aangevraagd op grond van de belangen, zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Wnb:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Ter onderbouwing van de aangedragen wettelijke belangen zijn diverse documenten bij de SMP-aanvraag aangeleverd.

Bescherming (wilde) flora en fauna

Door de werkzaamheden uit te voeren onder een SMP-ontheffing worden de SMP-soorten op populatieniveau beter beschermd. Waar eerder projectmatig een verblijfplaats van een soort kort voorafgaand werd gemitigeerd en bij afronding werd gecompenseerd, wordt in een SMP op voorhand rekening gehouden met de aanwezigheid van beschermde soorten en worden er ruimer vooraf meer voorzieningen aangebracht en nest- en verblijfmogelijkheden gerealiseerd. Dit geldt ook voor gebouwen waar eerder geen nest- en verblijfmogelijkheden

aanwezig waren of waar deze in het verleden verloren zijn gegaan. In tegenstelling tot projectmatige ontheffingen wordt middels het SMP een toename aan verblijfsmogelijkheden gerealiseerd voor huismussen, gierzwaluwen en verschillende soorten vleermuizen. Binnen het SMP worden ook meer bijzondere verblijfplaatsen voor vleermuizen gerealiseerd, door het opnemen hiervan in de plannen en uitvoering hiervan op te leggen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Ook worden de foerageermogelijkheden vergroot, dit vooral kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief. Door de voorzieningen af te stemmen op het huidige gebruik van de SMP-soorten worden de middelen voor het versterken van het netwerk optimaal ingezet. Ook wordt de mogelijkheid voor de soorten vergroot om zich (natuurlijk) te gaan verspreiden, door (ontbrekende) voorzieningen aan te brengen in andere delen van de wijk.

De gemeente heeft het convenant Klimaatadaptief Bouwen van de provincie Zuid-Holland ondertekend, en tekent hiermee voor de ontwikkeling van een klimaatadaptieve en natuurinclusieve bebouwing. Het convenant biedt hulpmiddelen voor het stimuleren van biodiversiteit in de bebouwde omgeving. Naast het convenant, zet de gemeente ook andere middelen in voor een groenere en natuurinclusievere stad^{5,6}. In de omgevingsplannen is opgenomen dat, bij de herinrichting van een gebied met sloop- en nieuwbouw, essentieel leefgebied teruggebracht wordt in de stedelijke omgeving in de vorm van hagen, bosplantsoen, bomenrijen en natuurlijke oevers om te voorzien in leefgebied, foerageergebied en vliegroutes.

Voor de woonwijken in het westelijk deel van Gorinchem (Gildenwijk, Haarwijk en Stalkaarsen) is in juni 2025 een gebiedsgerichte aanpak⁷ in concept goedgekeurd. Dit gebiedspaspoort voor de woonwijken in West is een ruimtelijk programma onder de Omgevingswet. Het paspoort geeft aan hoe deze woonwijken biodivers en klimaatadaptief worden ingericht. In dit programma staan onder andere de volgende maatregelen omschreven:

- Natuurinclusieve nieuwbouw met een vergroeningsopgave, conform het thematisch programma Blikse natuur.
- Welke groenblauwe structuren belangrijk zijn en bescherming moeten krijgen. Deze staan beschreven in het rapport 'Gebiedspaspoort Woonwijken West', van de gemeente Gorinchem. De groengebieden moeten worden versterkt en verbonden (toezegging vanuit de omgevingsvisie). Het beschermen van deze structuren wordt geborgd via het programma Stadsnatuur en het omgevingsplan.
- Op welke manier het groenblauwe netwerk kan worden uitgebreid, teneinde een hogere biodiversiteit, en een gezonder en aantrekkelijker leefomgeving. In de huidige situatie zijn de Woonwijken West voor 45% een groene wijk, dit moet 50% worden. In paragraaf 4.3 van het Gebiedspaspoort staat uitgewerkt hoe de kwaliteit van het aanwezige groen dient te worden verhoogd.
- Het werken onder het SMP (waaronder onderhavig SMP, in de Gildenwijk) en vervolgens het in de toekomst ook gaan werken onder een SMP in de wijken Haarwijk en Stalkaarsen. Het einddoel is één SMP voor de gehele gemeente Gorinchem in 2050.

De gemeente wil tevens derden, waaronder ook juist particulieren, de mogelijkheid bieden gebruik te maken van de SMP-ontheffing. Hiermee kunnen derden ook verduurzamen en tegelijkertijd bijdragen aan het bieden van verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten. Zodoende wordt er ook meer rekening gehouden met beschermde soorten dan in de huidige situatie het geval is. Er worden meer maatregelen gunstig voor de soorten getroffen, dan noodzakelijk voor het uitvoeren vanuit individuele plannen en projecten (c.q. de reguliere ontheffings- en vergunningsaanvragen). Door voorafgaand en tijdens werkzaamheden meer en betere voorzieningen te realiseren, komt er steeds minder druk op de SMP-soorten en worden de mogelijkheden voor deze soorten om zich natuurlijk te verspreiden vergroot.

⁵ Omgevingsvisie 2050, Stad in Balans

⁶ Lokale Adaptatiestrategie

⁷ Gebiedspaspoort Woonwijken West

Volksgezondheid en openbare veiligheid

Het uitvoeren van regulier onderhoud van gebouwen in beheer bij woningbouwcorporaties en gemeenten is een standaardprocedure om te voldoen aan de meest recente bouwvoorschriften en energetische eisen. De woningen in het SMP-gebied zijn vooral gebouwd tussen 1960 en 1980, waardoor veel woningen toe zijn aan groot onderhoud⁸.

Oude, niet goed geïsoleerde en geventileerde woningen kunnen leiden tot vocht en schimmelproblemen in de woningen. Vocht en schimmels zijn niet per se de oorzaak van gezondheidsklachten, maar kunnen astma en andere luchtwegklachten wel verergeren. Door een vochtige woning kunnen bewoners last krijgen van keelpijn, niezen en hoesten, een verstopte neus, een piepende ademhaling en benauwdheid. Bij mensen die allergisch zijn treden de klachten vaker op en kunnen ze heftiger zijn. Het is waarschijnlijk dat schimmels een rol spelen in de relatie tussen vochtige woningen en gezondheidseffecten, maar een kwantitatieve onderbouwing hiervan ontbreekt nog⁹. Door de woningen te verduurzamen en dit te combineren met uitvoering van regulier onderhoud, kan een bijdrage geleverd worden aan het belang volksgezondheid binnen Gorinchem en in de Gildenwijk.

Dwingende redenen van groot openbaar belang

Op landelijk niveau is afgesproken in het Klimaatakkoord dat in 2050 circa zeven miljoen woningen en één miljoen gebouwen aardgasvrij moeten zijn. In dit akkoord staat dat gemeenten de regie hebben in deze gebiedsgerichte aanpak. Dit heeft in het geval van de gemeente Gorinchem geresulteerd in de uitwerking van een Regionale Energiestrategie (RES), opgesteld in samenwerking met de gemeente Molenlanden. In deze strategie zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- In 2030 wordt 20% energie bespaard.
- In 2030 komt 35% van het energiegebruik van natuurlijke bronnen zoals zon, wind, water en bodem.
- In 2050 is de regio energieneutraal.

De gemeente Gorinchem heeft een rapport⁸ opgesteld waarin wordt benoemd hoe de gemeente ervoor gaat zorgen dat woningen en andere gebouwen beter geïsoleerd worden en van het aardgas af gaan. Uit deze visie komt naar voren dat op dit moment slechts 39% van de woningen in de gemeente een energielabel A of B heeft. De overige woningen hebben nog steeds een energielabel C (26%), D (14%), E (8%), F (6%) of zelfs G (7%). Er is een urgentie om de gebouwen in de Gildenwijk te verduurzamen, te renoveren en deze aan te sluiten op alternatieve energiebronnen. Middels de uitvoering van het Warmtenetproject zal het aardgasgebruik en de CO₂-uitstoot binnen de Gildenwijk substantieel teruggedrongen worden⁵. In verband met klimaatverandering, eindigheid van fossiele brandstoffen en toenemende geopolitieke spanningen, dienen de doelen van het Warmtenet project als redenen van groot openbaar belang. Tevens is dit in het belang van volksgezondheid en openbare veiligheid.

In deze aanvraag zijn ook vier ruimtelijke ingrepen opgenomen. Dit zijn de projecten voormalig Autocenter Diko, het voormalig belastingkantoor, het voormalig Gilde Vakcollege Techniek en project de Doosjes (het woningencomplex 404 en 408). Voor deze vier projecten zijn separate onderbouwingen van het wettelijk belang aangeleverd.

De gemeente is voornemens binnen het project voormalig Autocenter Diko de gebouwen te slopen en de buitenverharding te verwijderen. Voorzien is om op de vrijgekomen ruimte woningen te bouwen. Het terrein is nagenoeg geheel verhard. Op het terrein van voormalig Autocenter Diko is een beschermde soort aanwezig. In de aanwezige gebouwen zijn twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Voor dit project is een belangenonderbouwing voor de Wnb nodig. Op de vrijgekomen locatie wordt een appartementencomplex met

⁸ Transitievisie Warmte, gemeente Gorinchem.

⁹ Schimmel – en vochtproblemen in woningen, RIVM, van april 2015.

33 betaalbare woningen gebouwd. Hiermee wordt het belang Volksgezondheid, openbare veiligheid of sociaal economisch belang gediend. De overige ruimte die vrijkomt zal deels groen worden ingericht en de nieuwbouw wordt natuur-inclusief gebouwd. In het gebouw worden acht permanente voorzieningen van het type IL VL 33 opgenomen. Hierdoor ontstaat nieuw leefgebied voor vleermuizen en huismussen. Er zijn in de omgeving tijdelijk acht meerlaagse voorzieningen geplaatst, geschikt als zomer- en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Voorafgaand de sloop mogelijke nest- en verblijfplaatsen ongeschikt te maken.

De gemeente heeft in 2024 het voormalige belastingkantoor een nieuwe tijdelijke bestemming gegeven als kleinschalige opvang met een restaurant tot 2034. De mogelijkheden voor woningbouw op deze locatie worden onderzocht.

Het voormalig schoolgebouw van Gilde Vakcollege Techniek, welke in 1970 gebouwd is, voldoet niet meer aan de eisen voor hedendaags onderwijs. Het schoolterrein en delen van deze bebouwing worden geschikt gemaakt voor woningen. In de transformatie is ook de realisatie van bijzondere verblijfplaatsen voor vleermuizen opgenomen. Deze verblijfplaatsen, winter- en kraamverblijfplaatsen, zijn groot in omvang, zijn thermisch bijzonder en zijn in het ontwerp voor zowel de nieuwbouw als voor een deel van het te handhaven gebouwdeel inbegrepen.

Poort6 is voornemens binnen het project de Doosjes de woningen van de complexen 404 en 408 te slopen en nieuw te bouwen. Het gaat om respectievelijk 133 eengezinswoningen, en 19 aanleunwoningen. Voor beide complexen geldt dat de nutsleidingen en rioleringen verouderd zijn, dat de hemelwaterafvoer niet op orde is en dat de trottoirs verzakt zijn. De hoeveelheid groen in de omgeving (zowel belevingsgroen, groen ter vermindering van hittestress, als groen ter bevordering van de biodiversiteit) is zeer beperkt.

De woningen van complex 404 hebben veel asbesthoudende delen, zoals in de plafonds, de luifels, de gevelpanelen en in de kruipruimtes. Door eerdere onzorgvuldige asbestsaneringen zijn ruimtes besmet. Als gevolg van deze besmetting en regelgeving kunnen er geen herstelwerkzaamheden aan leidingen in de kruipruimte worden uitgevoerd. Door verzakkingen zijn de nutsaansluitingen verslechterd. Door de hoge grondwaterstand en de wijze van bouw is er veel optrekkend vocht. Dit zorgt voor natte kruipruimtes, een slecht binnenklimaat en verzakte grond onder de woningen. De Cv-ketels en moederhaarden zijn aan vervanging toe. Bij aansluiting op het warmtenet dient een nieuwe 'afleverzet' geplaatst te worden, hiervoor is in de huidige woningen beperkt ruimte. Door de doorlopende betonvloeren zijn de woningen gehorig en is sprake van geluidsoverlast, die met renovatie maar gedeeltelijk op te lossen is. Er is sprake van slechte ventilatie. Om het huidige energielabel van de woningen te kunnen verbeteren naar energielabel C dient de buitengevel geïsoleerd te worden. In negen woningen is ook geen ruimte om een wasmachine te plaatsen. De woningen zijn voorzien van ramen met houten kozijnen en enkelglas. Het voegwerk is slecht en dient geheel vervangen te worden. De lift dient grondig gereviseerd te worden. De dakbedekking dient opnieuw gelaagd te worden. Om de woningen groot genoeg te maken om te voldoen aan de huidige vereisten zou een aanbouw geplaatst moeten worden.

Bij renovatiewerkzaamheden zouden de gevels zodanig ingrijpend gerenoveerd moeten worden dat eventueel aanwezige verblijfplaatsen of ander leefgebied van fauna niet behouden kunnen blijven. Doordat werkzaamheden aan de nutsvoorzieningen, rioleringen, hemelwaterafvoer en trottoirs bovendien nodig zijn, zou het groen in de buurt tevens niet ongemoeid kunnen blijven. Renovatie heeft dus geen voordelen voor de flora en fauna. Door te kiezen voor nieuwbouw kunnen de woningen gasloos worden gemaakt (BENG, i.p.v. slechts energielabel C), kunnen de asbesthoudende delen geheel worden gesaneerd, kunnen de riolering, hemelwaterafvoer en nutsvoorzieningen grondig worden vernieuwd, kan er in de woning gewassen worden en kunnen bovendien een zestal eengezinswoningen en tiental appartementen extra worden gerealiseerd. De nieuwbouwwoningen en de directe omgeving worden natuurinclusief gerealiseerd. De inrichting van de buitenruimten is in overleg met de gemeente, die ook de beheerder van de buitenruimte is. Aan toekomstige huurders is de voorwaarde gesteld om tenminste 50% van hun tuin groen te houden.

Beoordeling belangenonderbouwing

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat de aan de SMP-aanvraag ten grondslag gelegde wettelijke belangen voldoende zijn onderbouwd om de negatieve effecten op de SMP-soorten, die als gevolg van de uitvoering van de werkzaamheden onder het SMP zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het verduurzamen van een bestaande woning of gebouw is locatiespecifiek.

Er zijn in het SMP twee fasen voorzien. In fase 1 (2023-2025) worden in de Gildenwijk geen sloop/nieuwbouwplannen uitgevoerd. In fase 1 worden tenminste de woningen aan de Gildenweg (57 woningen), Kremlin 2 (232 woningen) en de Frisoflat (138 appartementen) na-geïsoleerd. Een deel is reeds uitgevoerd. Zo zijn de Muster en Tichelaarflat (138 appartementen) en de woningen aan de Gildenweg (complex 404-406) al nageïsoleerd. De werkzaamheden aan de Gildenweg zijn uitgevoerd onder een reguliere ontheffing met kenmerk ODH484177 van de Wnb, afgegeven op 16 november 2022. In fase 2 (2025-2030) worden de woningen in de omgeving van de Wijnkoperstraat, en de Vroedstraat evenals de Intervam flats na-geïsoleerd. Tevens is in deze periode de herontwikkeling van het voormalige belastingkantoor voorzien, alsook de (gedeeltelijke) sloop en herontwikkeling van de terreinen Autocenter Diko, Gilde Vakcollege Techniek en het project de Doosjes gestart. Voor de laatste drie projecten zijn separate alternatievenafwegingen aangeleverd.

De werkwijze en de perioden van werken zijn vastgelegd in de EWP's. Tevens is er beslisboom opgesteld of maatwerkoplossingen mogelijk zijn of dat standaardvoorzieningen in de vorm van kasten moeten worden ingebouwd. In het SMP is aangegeven dat de afweging voor maatwerk/inbouwvoorzieningen, alsook het type maatwerk door de stadsecoloog gemaakt wordt. Hij stelt daarna ook gezamenlijk met de projectleiders de fasering vast evenals de te nemen maatregelen. Hij stelt hiervoor ook een projectspecifiek EWP op.

Op het terrein van voormalig Autocenter Diko zijn twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Locaties om nieuwbouw te realiseren zijn schaars. Bij het realiseren van nieuwbouw elders, bijvoorbeeld in het buitengebied, gaat leefgebied van andere soorten verloren. De ruimte die vrijkomt na de sloop is het betere alternatief. Tevens wordt de nieuwbouw natuurinclusief gebouwd en krijgt de terreininrichting een grotere groenoppervlakte.

De bebouwing op het terrein van het Gilde Vakcollege Techniek betreft voornamelijk lage bebouwing, die in gebruik was als werkplaats of opslag. Om deze lage bebouwing te transformeren zijn ingrijpende bouwkundige veranderingen nodig. Daarmee zullen ook de verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. Gezien de huidige woningcrisis is het aannemelijk dat de toekomstige bestemming van het terrein aan de Gildenweg 4 'wonen' zal zijn. De nieuwbouw zal natuurinclusief zijn, met diverse maatwerkvoorzieningen voor de SMP-soorten. Het hoofdgebouw wordt omgebouwd tot appartementen. In de toren wordt een winterverblijfplaats voor vleermuizen gerealiseerd. Dit is voor de soorten een beter alternatief.

Poort6 is voornemens binnen het project de Doosjes de woningen van de complexen 404 en 408 te slopen en nieuw te bouwen. Het gaat om respectievelijk 133 eengezinswoningen, en 19 aanleunwoningen. Met de sloop- en nieuwbouw worden tien extra woningen en acht extra appartementen gerealiseerd. De nieuwbouw wordt natuurinclusief en de buurt groener. Tot nu toe zijn er twee ruwe inrichtingsschetsen aangeleverd en een beschrijving van de op te nemen voorzieningen. De spouwmuren van tenminste alle kopgevels worden toegankelijk gemaakt voor vleermuizen. In iedere eind- en tussenwoning wordt in de langgevel gericht naar de straatzijde, een gierzwaluw/huismuskast ingebouwd. Een plaatsing aan de tuinzijde is door de aanwezigheid van ramen hier niet goed mogelijk. Deze voorzieningen worden onder de overstekende dakgoot geplaatst, om oververhitting te vermijden. Tegen de kopse gevels wordt klimgroen geplant, om huismussen beschutting te geven.

Of en waar andere noodzakelijke voorzieningen komen zoals stofbaden of drinkplekken is onduidelijk. De wijze waarop de bomen nu in het plangebied gepland zijn, levert geen jachtgebied op voor vleermuizen. Het aantal voorzieningen geschikt als nest- of verblijfplaats, welke in de nieuwbouw geplaatst worden is groter dan het aantal voorzieningen welke nu aanwezig zijn. Ook worden deze voorzieningen zodanig geplaatst en/of vormgegeven dat oververhitting vermeden wordt en dat de voorzieningen daarmee aangepast zijn aan klimaatverandering. Bij een noodzakelijke ingrijpende renovatie gaan ook alle huidige nestplaatsen van de huismus en de gierzwaluw en vleermuisverblijfplaatsen verloren. De sloop en nieuwbouw van de Doosjes is daarmee een beter alternatief voor de SMP-soorten.

Beoordeling geen andere bevredigende oplossing

In het SMP en de bijbehorende EWP's met bijbehorende beslisbomen en maatregelbomen worden met vastgestelde werkwijzen en toe te passen algemene en specifieke maatregelen de negatieve effecten op de SMP-soorten zoveel mogelijk voorkomen en verminderd in het SMP-gebied. In deze beslisboom is het streven naar behoud van de nestplaatsen/verblijfplaatsen of het gedeeltelijke behoud niet opgenomen. Deze maatregelen worden wel genoemd in de Kennisdocumenten. Het uitvoeren van deze stap is opgenomen in de voorschriften.

Er zijn in fase 2 relatief veel projecten gepland in deelgebied B. Dit is ook het gebied waar vóór 31 december 2024 al enkele permanente voorzieningen voor de SMP-soorten zijn gerealiseerd. Het is onduidelijk of deze al effectief zijn. Monitoringsresultaten van tenminste van 50% van de nieuwe voorzieningen zullen uitwijzen of projecten doorgang kunnen vinden of tijdelijk on hold gezet moeten worden door de SMP-coördinator.

In het stroomschema inbouwvoorzieningen in het SMP ontbreekt het (gedeeltelijk) handhaven van de oorspronkelijk situatie. Het opnemen van deze stappen is opgenomen in de voorschriften.

In het algeheel worden de leefgebieden verbeterd in kwaliteit en waar mogelijk uitgebreid, waardoor voldoende leefgebied voor de SMP-soorten en een ecologische plus voor verschillende soorten gerealiseerd kan worden. De ontwikkelingen in aantallen en verspreiding worden middels monitoring gevolgd en waar en wanneer nodig wordt er bijgestuurd. Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Met de gekozen werkwijze, planning en periode van uitvoering, wordt schade aan de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zoveel als mogelijk voorkomen.

Er is een beslisboom voor de alternatievenafweging opgesteld. Hieruit volgt de meest gunstige werkwijze en de maatregelen die genomen worden. Er is echter geen alternatief opgesteld voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals bij sloop en nieuwbouw van grotere aantallen gebouwen. Hieruit kan niet afgeleid worden welke maatregelen er getroffen moeten worden bij sloop- en nieuwbouwprojecten. Voor omvangrijkere sloop- en nieuwbouwplannen, in het bijzonder de projecten de Doosjes en de herbestemming van het voormalige Gilde Vakcollege Techniek, is ook geen EWP opgesteld.

Voor ruimtelijke ontwikkelingen waarin beschermde soorten aanwezig zijn en waarin omvangrijke sloopwerkzaamheden uitgevoerd worden anders dan de drie beschreven projecten of bij grotere ingrepen in het groen kunnen deze niet onder het SMP uitgevoerd worden.

Voor de projecten de Doosjes is een inrichtingsschets meegestuurd, waarin het aantal en de locaties van de voorzieningen voor beschermde soorten opgenomen is. Details over de planning en of/ welk type maatwerkvoorziening wordt opgenomen en onder welk EWP er gewerkt gaat worden, ontbreekt. Deze dienen overeenkomend met dit SMP in afstemming met een stadsecoloog opgesteld of uitgewerkt te worden. De in het project 'de Doosjes' opgenomen gevelbegroeiing zorgt ervoor dat de vleermuisvoorzieningen op termijn ongeschikt worden. Ook is het onduidelijk in hoeverre deze vleermuisvoorzieningen vrij blijven van verlichting.

Voor deze twee projecten dient instemming te worden verkregen van de OZHZ ten aanzien van uitvoering en plaatsing van de nest- en verblijfplaatsvoorzieningen evenals voor de inrichting van het foerageergebied alvorens gestart kan worden. Dit is opgenomen in de voorschriften.

Voor de andere twee projecten, is slechts een beschrijving gegeven van de mogelijke ontwikkelingen en deels de voorzieningen die mogelijk gerealiseerd worden. Voor aanvang van deze twee projecten dient een maatwerkplan gemaakt te worden en is een goedkeuringsbesluit, afgegeven door ODH, nodig voor de uitvoering. Dit is opgenomen in de voorschriften.

Staat van instandhouding

Beschrijving SMP-soorten

Het SMP richt zich op beschermde soorten die voorkomen in de Gildenwijk. In het gebied waren al enkele reguliere onderzoeken uitgevoerd. In 2022 is middels veldbezoeken een inschatting gemaakt van de potentie van de gebouwen als nest- of verblijfplaats voor beschermde soorten. Hierna is in 2022/2023 middels een nulmeting (met aanvullingen in 2025) vastgesteld waar de belangrijkste leefgebieden voor deze soorten liggen binnen de Gildenwijk en bepaald hoeveel individuen van de soorten aanwezig zijn. Hiermee is de actuele situatie met betrekking tot aanwezigheid (in wijkdelen), de verspreiding en populatiegrootte voor het SMP in beeld gebracht.

Uitgevoerde onderzoeken

Op voorhand is middels veldbezoeken voor alle gebouwen een inschatting gemaakt van het voorkomen van nestplaatsen en verschillende typen verblijfplaatsen van de SMP-soorten. Dit wordt de potentie-inschatting genoemd. Een inschatting van de mogelijke aanwezigheid van andere (niet-gebouw) bewonende (beschermde) soorten binnen de Gildenwijk is niet gemaakt.

In het SMP-gebied zijn tussen 2019 en 2022 vier reguliere natuuronderzoeken uitgevoerd binnen de reguliere onderzoeksgebieden (zie ook appendix I). Deze onderzoeksgebieden zijn:

1. Chirurgijnstraat-Gildenweg-Gruttershof-Rietdekkersstraat-Schilderstraat (complex 406);
2. Wijnkoperstraat-Gildenweg;
3. de Frisoflat en de Muster- en Tichelaarflat;
4. Kremlin 2.

Dit was ter voorbereiding van reguliere aanvragen Wnb. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Kennisdocumenten voor de huismus en de gierzwaluw en het op dat moment geldende Vleermuisprotocol voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger.

In het najaar van 2021 en het voorjaar van 2022 is de nulmeting uitgevoerd naar de aanwezigheid van de SMP-soorten binnen het gehele SMP-gebied. Afhankelijk van de te onderzoeken soorten en functies is de Gildenwijk onderverdeeld in drie (vleermuizen en gierzwaluw) en twee deelgebieden (huismus). Hiermee zijn de belangrijkste leefgebieden van deze soorten in kaart gebracht en is het aantal individuen binnen het plangebied vastgesteld. De onderzoeksgebieden 1 tot en met 4, die al regulier onderzocht waren, zijn in de nulmeting (nogmaals) in het najaar onderzocht op vleermuispaarterritoria/paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen. Middels aanvullend onderzoek, uitgevoerd in 2025, is duidelijk geworden dat de binnen het plangebied jagende laatvliegers en de laatvliegers op route, afkomstig zijn uit aanliggende wijken Stalkaarsen of Haarwijk.

Er is geen volledige duidelijkheid over de aanwezigheid van andere (beschermde) soorten. Vanaf het moment dat er in het plangebied andere beschermde soorten worden opgemerkt, is er een inschatting noodzakelijk van de mogelijke aanwezigheid van deze soorten en de mogelijke negatieve effecten. Deze inschatting wordt bij elk project gemaakt door de stadsecoloog(-buitendienst). Bij een mogelijke aanwezigheid en negatieve effecten is het

voorafgaand uitvoeren van aanvullend onderzoek verplicht. Bij het aantreffen is een (separate) vergunning flora- en fauna-activiteit onder de Omgevingswet noodzakelijk.

Uitvoering soortgerichte onderzoeken

Huismus

De aanwezigheid van de huismus in de Gildenwijk is in 2022 onderzocht. Dit onderzoek bestond uit vier bezoeken, verspreid over de dag, tussen 15 april en 31 mei. Het onderzoek is per deelgebied met één onderzoeker uitgevoerd. De vier reguliere onderzoeksgebieden zijn in 2020, 2021 en 2022 onderzocht, middels twee bezoeken in de ochtend, tussen 15 april en 31 mei. Dit is uitgevoerd bij gunstig weer. De gebieden die regulier zijn onderzocht, zijn conform het onderzoeksprotocol Huismus van het Netwerk Groene Bureaus uitgevoerd. In de nulmeting is ook buiten de beste perioden van de dag, buiten de ochtend en avonden gezocht naar nesten, nest-indicerend gedrag en essentieel leefgebied. Hierdoor zijn mogelijk enkele nesten gemist, vooral in de gebieden met een hoge dichtheid. In de mitigerende maatregelen en de compensatie wordt hier rekening mee gehouden.

Gierzwaluw

De reguliere onderzoeksgebieden zijn in 2019, 2021 en 2022 onderzocht, middels twee bezoeken, vanaf één uur voor zonsondergang, tussen 15 juni en 15 juli en bij gunstig weer. De aanwezigheid van de gierzwaluw is in de gehele Gildenwijk in 2022 onderzocht. Dit onderzoek bestond uit het letten op groepen gierzwaluwen in de lucht, waarbij is vastgesteld welke aantallen gierzwaluwen in welke delen van de wijk 'naar beneden kwamen'. Dit onderzoek bestond uit één avond. Vervolgens is op 28 juni en 11 juli 2022 gericht gezocht naar de nestplaatsen met tenminste drie waarnemers. Deze onderzoeksinspanning is gelijkend op het Gebiedenprotocol Gierzwaluw 2023¹⁰ welke toen nog niet geldig was. De ligging van de bolwerken van nestplekken in de Gildenwijk zijn hiermee vastgesteld en vastgelegd.

Bij een onderzoek met een inspanning gelijkend op het Gebiedenprotocol Gierzwaluw worden de bolwerken vastgesteld, maar is het aantal gevonden nesten veel geringer dan het werkelijk aanwezige aantal gierzwaluwen. Bij hoge dichtheden, of bij zeer lage dichtheden in een onoverzichtelijk gebied, wordt slechts 17% van de nesten gevonden¹⁰. In deelgebied B liggen echter ook enkele achterommetjes, waardoor lokaal zicht op in- en uitvliegende gierzwaluwen beperkt was. In de mitigerende maatregelen en de compensatie wordt hier rekening mee gehouden.

Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger

In de nulmeting voor vleermuizen zijn meerdere bezoeken gebracht aan ieder deelgebied van ongeveer 25 ha. Ieder deelgebied is met één persoon onderzocht. Het betrof tenminste drie avondronden en vier ochtendronden tijdens de kraamperiode van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Het betrof één avondronde in de paarperiode en drie middernachtronden in de nazomerzwermperiode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Tevens zijn er drie avondronden uitgevoerd in de winter tijdens vorstperioden voor de gewone dwergvleermuis. Daarnaast zijn er vier uitvliegtellingen uitgevoerd bij de gevonden kraamverblijfplaatsen. Op drie avonden is er tegelijkertijd ook onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van foerageergebieden. De reguliere onderzoeksgebieden (in totaal 6 ha), zijn in de nulmeting in 2022 beperkt onderzocht. Dit betrof twee avondbezoeken naar de aanwezigheid van foerageergebieden en vliegroutes, en één avondbezoek naar de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen. Het netwerk aan verblijfplaatsen van de laatvlieger is met het eerste onderzoek onvoldoende in beeld gekomen. Met een aanvullend onderzoek is vastgesteld dat de meeste individuen van de laatvlieger geen verblijfplaats hebben in de Gildenwijk.

Bij een onderzoek met een inspanning gelijkend op de Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden worden zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger in

¹⁰ Schoppers, J., Vogel, R., Wortelboer, R., Roodbergen, M., 2023. Gebiedenprotocol gierzwaluw. Sovon rapport 105. Nijmegen. ODH1479998

geringe mate gevonden. In de mitigerende maatregelen en de compensatie wordt hier voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis rekening mee gehouden.

Beoordeling soortgerichte onderzoeken

De nulmeting met de aanvulling van 2025 geeft een goed beeld van de ligging van de bolwerken/belangrijke gebieden voor de SMP-soorten. Voor een klein gedeelte van één deelgebied waren de onderzoeksgegevens bij de indiening ouder dan drie jaar. In dit gebied zijn geen herhaalbezoeken uitgevoerd. Het aantal nest- en verblijfplaatsen is een onderschatting van het werkelijke aanwezige aantal. Vooral de trefkans voor nestplaatsen van de gierzwaluw en zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger zijn laag. Ook niet alle paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis¹¹ en de ruige dwergvleermuis¹² worden binnen twee onderzoeksronden gevonden. Om er zeker van te zijn dat er op ieder moment binnen de uitvoering van het SMP-gebied altijd voldoende voorzieningen zijn, is gebruik gemaakt van correctiefactoren en een soortspecifieke compensatiefactor. De correctiefactoren zijn aan de hand van literatuur bepaald ^{10, 11 en 12}, met uitzondering van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis wegens het ontbreken van een correctiefactor in de literatuur. Bij zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, is dit bepaald door middel van de onderzoekstijd besteed per gebouw, de duur van specifiek functie-indicerend gedrag en de verhouding van de trefkansen van deze verblijfplaatsen in deze nulmeting en het regulier onderzoek.

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat met de uitgevoerde onderzoeken, de verspreiding en de relatieve grootte van de lokale populaties van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger voldoende in beeld zijn gebracht. Tevens is duidelijk gemaakt welke delen van de Gildewijk en welk type bebouwing de meeste mogelijkheden bieden om het aantal nestplaatsen voor de huismus en de gierzwaluw of het netwerk aan verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger uit te breiden.

Beschrijving effecten op aanwezige soorten

Met de hiervoor besproken ecologische onderzoeken zijn de verspreiding en lokale functies van de lokale populaties van de SMP-soorten in kaart gebracht. In het SMP zijn vervolgens de effecten van de voorgenomen ingrepen/werkzaamheden op de huismus, de gierzwaluw en vleermuizen beschreven. De effecten op de SMP-soorten is afhankelijk van de aanwezige functie(s) en het aantal individuen. Om dit inzichtelijk te maken, is vooraf aan de hand van gebouwenkenmerken een potentiekaart gemaakt. Op deze kaart is aangegeven in welke delen van de Gildewijk potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn voor de betreffende soorten, evenals potentiële locaties van andere belangrijke structuren. Met behulp van de gegevens uit de reguliere onderzoeken en de nulmeting is een effectenkaart gemaakt (zie appendix IV). Per gebouw is aangegeven wat de verwachte (negatieve) effecten zijn op de lokale SvI. Er worden in deze kaart zes niveaus van effecten onderscheiden. De effectenkaart wordt door de SMP-coördinator actueel gehouden middels monitoring en het bijhouden van de uitgevoerde ingrepen.

1. Effecten worden nog niet ingeschat, omdat werkzaamheden (nog) niet verwacht zijn en er worden geen effecten verwacht.
2. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op de verblijfplaatsen dan wel de lokale SvI.
3. Werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen en/of de gierzwaluw en de huismus tijdelijk verstoren. Negatieve effecten kunnen voorkomen worden middels het treffen van mitigerende maatregelen. Bij zorgvuldig werken en conform bepaalde randvoorwaarden zoals het werken buiten het broedseizoen en door het tijdelijk ongeschikt maken van vleermuisverblijfplaatsen worden geen negatieve effecten verwacht op de lokale SvI.

¹¹ Hollander, H., 1991. Naar een methode voor monitoring van territoriale mannetjes van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). BIC/LNV rapportnr. 93033.

¹² Jahelkova, H., Horacek, I., 2011. Mating System of a Migratory Bat, Nathusius' Pipistrelle (*Pipistrellus nathusii*): Different Male Strategies. Acta Chiroptera 13(1): 123–137.

4. Werkzaamheden kunnen kleinere verblijfplaatsen van vleermuizen permanent aantasten. Negatieve effecten kunnen voorkomen worden middels het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. Bij zorgvuldig werken en conform bepaalde randvoorwaarden worden geen negatieve effecten verwacht op de lokale SvI.
5. Werkzaamheden kunnen leiden tot tijdelijk verlies van nesten van de huismus en van (grotere) verblijfplaatsen van vleermuizen, en zijn daarmee mogelijk van invloed op de lokale SvI. Negatieve effecten op deze SvI worden beperkt middels het treffen van mitigerende en/of compenserende maatregelen.
6. Werkzaamheden kunnen leiden tot een verlies van de hotspots van huismussen en gierzwaluwen en van kraamverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen, die van groot belang zijn voor de lokale populatie, en deze permanent aantasten. Het beperken van negatieve effecten op de lokale SvI middels het treffen van mitigerende maatregelen is complex – er is een afweging en een maatwerkplan nodig.

Ook voor kleine ingrepen in het groen is separaat aangegeven wat het verwachte (negatieve) effect op de lokale SvI is.

Beoordeling effecten

De aanvrager heeft alleen zicht op zijn eigen uitvoeringsplannen en die van Poort6. Zij hebben geen zicht op komende uitvoeringsplannen van de particulieren met grondgebonden woningen of bewoners van appartementen, verenigd in VvE's. De effectenkaart gaat alleen uit van de verwachte werkzaamheden van de gemeente en Poort6. Met behulp van het administratieprogramma met dashboardfunctie (zie: Beschrijving maatregelen) zijn de effecten van nieuwe projecten, in het bijzonder aanvragen van particulieren en VvE's, wel snel inzichtelijk te maken. Door de monitoring wordt het kaartbeeld van de soorten actueel gehouden. Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat de (mogelijke) effecten van de geplande ingrepen/werkzaamheden in relatie tot de aanwezige populaties en hun functies, en het belang van de Gildenwijk voor de verschillende populaties met voorgaande werkwijze in het SMP voldoende in kaart zijn gebracht.

Verbodsbepalingen

Met het uitvoeren van de werkzaamheden worden nest- en rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw vernield en beschadigd en wordt de verbodsbepaling zoals genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb overtreden. Het doel van het SMP is het versterken van de populaties van de huismus en de gierzwaluw, waarbij maatregelen worden genomen om cumulatie te vermijden. Hierdoor is er in de aanvraag geen sprake van het opzettelijk verstoren waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de SvI. Een ontheffing voor artikel 3.1, vierde lid, in samenhang met het vijfde lid, van de Wnb wordt daarom geweigerd.

Met het uitvoeren van de werkzaamheden worden vaste rust- en/of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, en de ruige dwergvleermuis beschadigd of vernield en worden individuen opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Gelet op de cruciale functie van de verblijfplaatsen van de laatvlieger en de kennislacunes die nog bestaan over de te nemen maatregelen ten aanzien van de laatvlieger, wordt de ontheffing geweigerd voor de beschadiging en vernieling van verblijfplaatsen van de laatvlieger zoals genoemd in artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb. Dit hebben wij opgenomen onder beslispoint II, op pagina 2 van deze ontheffing. Wel kunnen individuen van de laatvlieger worden verstoord, waarmee de verbodsbepaling zoals genoemd in artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb wordt overtreden.

Het is daarnaast mogelijk dat, ondanks alle te treffen voorzorgsmaatregelen, individuen van de genoemde vleermuissoorten worden gedood (worst-case scenario). Hiermee wordt de verbodsbepaling zoals genoemd in artikel 3.5, eerste lid, van de Wnb overtreden.

Beschrijving maatregelen

De mitigerende en compenserende maatregelen, voor de SMP-soorten, zijn afgestemd op het belang en de functies die de deelgebieden (zie Appendix IV) vervullen en kunnen gaan vervullen. Er is ook een afweging gemaakt over hoe gemakkelijk deze voorzieningen door de verschillende partijen zijn te realiseren. De moeilijker te realiseren voorzieningen worden door Poort6 en de gemeente gerealiseerd en de particulieren krijgen een lichtere compensatietaak.

De maatregelen bestaan uit het volgen van de EWP's, het bepalen van de uitvoeringssnelheid, het treffen van tijdelijke en permanente voorzieningen, het werken buiten de kwetsbare periode(n) en het ongeschikt maken van verblijfplaatsen van vleermuizen voorafgaand aan de werkzaamheden. De nestplekken van de huismus en de gierzwaluw worden alleen ongeschikt gemaakt als de werkzaamheden langer dan een jaar duren zoals bij sloop- en nieuwbouw. Hieronder volgt een korte beschrijving en vervolgens een beoordeling van de maatregelen.

Ecologische werkprotocollen

De werkzaamheden dienen gemeld te worden bij de stadsecoloog van de gemeente Gorinchem. De aanmeldprocedure is identiek voor alle partijen (initiatiefnemers). De stadsecoloog(-buitendienst) bepaalt welk EWP van toepassing is. Indien er voor de werkzaamheden meerdere EWP's van toepassing zijn, voegt de stadsecoloog deze samen tot één EWP. Indien er tegenstrijdigheden zijn in de maatregelen, neemt de stadsecoloog de beslissing welke delen van het EWP gevolgd dienen te worden. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. De geplande ingrepen die onder de SMP-ontheffingsaanvraag vallen zijn ingedeeld in acht EWP's:

- Werkprotocol 1 - Sloop en nieuwbouw*
- Werkprotocol 2 – Isoleren en (na)-isoleren
- Werkprotocol 3 - Vervangen of repareren (kleine) externe elementen (opbouw)
- Werkprotocol 4 - Vervangen kozijnen
- Werkprotocol 5 - Reinigen gevels, voegwerkherstel en schilderen
- Werkprotocol 6 - Ingrep aan de gevel
- Werkprotocol 7 - Ingrep aan het dak
- Werkprotocol 8 - Werkzaamheden aan het groen

*Werkprotocol 1 kan alleen gebruikt worden voor de sloop- en nieuwbouw van een gebouw ter grootte van één ééngezinswoning, zie de toelichting onder SVI.

Indien de werkzaamheden niet onder een EWP vallen, geeft de ecooloog aan dat een separate omgevingsvergunning flora-en fauna-activiteit dient te worden aangevraagd en maakt hij/zij hiervan een melding bij de OZHZ. In alle EWP's is de periode opgenomen waarin de bebouwing ongeschikt gemaakt kan worden op basis van de minst kwetsbare periode voor de soort(en). Bij een aanvraag zal de stadsecoloog(-buitendienst) beoordelen of een beschermde soort óf beschermde soorten (mogelijk) aanwezig is/ zijn. Een visuele controle naar sporen of naar aanwezigheid van individuen ter plaatse, wordt uitgevoerd als de gebouwen in potentie geschikt zijn als kraam- of winterverblijfplaats voor vleermuizen en binnen 200 meter liggen van bekende kraam- of winterverblijfplaatsen van vleermuizen, óf als nestplek voor de huismus en de gierzwaluw en binnen 100 meter van bekende huismus- en gierzwaluwnesten liggen.

Aanpassingen uitvoeringssnelheid

Om ervoor te zorgen dat er niet een te groot aantal verblijfplaatsen van vleermuizen of nestplaatsen van de huismus en de gierzwaluw in eenzelfde jaar verloren gaan, is voorgesteld dat er aan maximaal 30% van de totale bebouwing van de Gildenwijk gewerkt wordt. Daarnaast is er een fasering opgenomen dat er per jaar slechts één kraamverblijfplaats of winterverblijfplaats vernietigd zal worden.

Boekhouding

De gemeente heeft een programma ingericht waarin inzichtelijk wordt gemaakt waar nest- en verblijfplaatsen zijn vastgesteld, en welk deel en voor welke periode deze tijdelijk niet beschikbaar zijn of vernietigd worden. De gemeente houdt deze database van het administratieprogramma actueel, door zowel de informatie van de gemeente, Poort6, particulieren alsook van VvE's en ander gebouweigenaren op te nemen. Per project wordt informatie opgenomen zoals, de start- en einddatum, en het geldende EWP. Tevens is in dit programma opgenomen waar en wanneer nieuwe nest- en verblijfplaatsvoorzieningen worden geplaatst. Ook wordt er per woning aangegeven welk aantal voorzieningen minimaal dient te worden geplaatst. Deze voorzieningen bestaan uit maatwerk of kant en klare nest- of verblijfplaatsvoorzieningen. Het bevoegd gezag krijgt toegang tot dit administratiesysteem.

Tijdelijke en permanente voorzieningen

De aanwezigheid van alternatieve (permanente) voorzieningen binnen de actieradius van de betreffende soorten wordt geborgd tijdens en na de werkzaamheden. De compensatiefactor is bij het vernietigen van nestplaatsen van de huismus 1:2, voor gierzwaluwen 1:3 of (1:6 bij het ongeschikt zijn van nestplaatsen in het broedseizoen) en voor verblijfplaatsen van vleermuizen 1:4. In beginsel wordt alleen gebruik gemaakt van permanente voorzieningen. Waar deze onvoldoende voorhanden zijn, worden tijdelijke voorzieningen ingezet tot er wel voldoende permanente alternatieven aanwezig zijn. Om voldoende alternatieven te hebben, worden in geveldelen die geschikt zijn, voorzieningen ingebouwd voor de SMP-soorten, ongeacht of de soort wel of niet aanwezig is. Het type en aantal voorzieningen hangt af van het type gebouw, de eigendomssituatie en de ligging in of buiten de deelgebieden met veel of weinig nest- of verblijfplaatsen van de SMP-soorten Gildenwijk (zie ook appendix VII). Daarnaast worden er ook enkele permanente voorzieningen geplaatst in deelgebieden waar een specifieke SMP-soort geen nestplekken of (bijzondere) verblijfplaatsen heeft zodat de soort zich ook kan verspreiden.

Bij het realiseren van permanente voorzieningen wordt in eerste instantie het maatwerk overwogen. Dit betekent het voor de beschermde soorten geschikt houden/geschikt maken van (originele) delen van de bebouwing, zoals delen van de spouw en ruimten onder boeiboorden. Indien dit niet mogelijk is, wordt gebruik gemaakt van (geschakelde) inbouwkasten en neststenen. De minimale taakstelling per gebouw staat beschreven in paragraaf 7.3 van het SMP en in het rapport 'Ecologisch werkprotocol SMP Gildenwijk te Gorinchem versie 2' van 19 september 2024 en is deels aangepast in de 'Aanvullende informatie n.a.v. ontwerpbesluit SMP Gildenwijk te Gorinchem' van 10 december 2025 en is afhankelijk van het type gebouw, de eigendomssituatie en het deelgebied. Deze is vastgelegd in het administratieprogramma met dashboardfunctie en is onderdeel van het EWP.

Op iedere kopse gevel van grondgebonden eindwoningen gericht op een noordelijke, noordoostelijke of oostelijke richting worden drie voorzieningen geschikt voor de huismus/gierzwaluw als nestplek, en twee voorzieningen geschikt voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis als zomer- en paarverblijfplaatsen aangebracht.

Op iedere kopse gevel van grondgebonden eindwoningen gericht op een zuidelijke, zuidwestelijke of westelijke richting worden vier voorzieningen geschikt voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis als zomer- en paarverblijfplaatsen aangebracht. In vrijstaande woningen met een enkele woonlaag worden drie voorzieningen ingebouwd geschikt als nestplek voor de huismus.

In vrijstaande woningen met meerdere woonlagen worden of drie kleine vleermuisvoorzieningen aangebracht of één middelgrote voorziening waarbij de vleermuizen toegang krijgen tot (een deel van) de spouw en een deel van de ruimte onder de dakpannen.

In appartementencomplexen worden bij isolatiewerkzaamheden, afhankelijk van de grootte van de geveldelen, zes of tien voorzieningen ingebouwd geschikt voor de huismus of de gierzwaluw en drie of acht voorzieningen ingebouwd geschikt als zomer- en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis en twee voorzieningen geschikt voor de gewone dwergvleermuis als kraamverblijfplaats. Tevens worden er één tot

drie voorzieningen ingebouwd die geschikt geacht worden als winterverblijfplaats. Of het lage of hoge aantal wintervoorzieningen wordt ingebouwd is ook afhankelijk van het belang van het deelgebied voor de gewone dwergvleermuis. Het hoge aantal voorzieningen wordt ingebouwd in deelgebieden D en E, het lage aantal in de deelgebieden A, B en C.

In het project Kremlin II worden de voormalige schoorstenen geschikt gemaakt als verblijfplaatsen voor vleermuizen. In de wijken waar de huismus en/of de gierzwaluw aanwezig is, worden in kopse gevels van grondgebonden woningen op noordelijke of oostelijke richting vier voorzieningen ingebouwd geschikt voor de huismus en de gierzwaluw als nestplaats. In de nieuw te bouwen woningen worden per woning tenminste één en waar voldoende ruimte in de gevels is, twee voorzieningen ingebouwd geschikt voor de huismus en de gierzwaluw als nestplaats. In het project 'de Doosjes' is door de aanwezigheid van een regenpijp slechts ruimte voor één voorziening. Tevens wordt hier de spouw(en) geschikt gemaakt als zomer-, paar- en kraamverblijfplaats voor vleermuizen. In één nog nieuw te bouwen appartementencomplex worden vier winterverblijfplaatsen gerealiseerd. In lage bebouwing worden geen alternatieve kraamverblijfplaatsen gerealiseerd omdat de gevel te klein wordt geacht om deze relatief grote voorziening in te bouwen. 48 vleermuiskasten worden op Kremlin II geplaatst. Een deel van deze kasten (VivaraPro, VK PL 01) is reeds gerealiseerd.

De tijdelijke/permanente kasten worden goed gebruikt door zowel de gewone dwergvleermuis als de ruige dwergvleermuis als zomer- en/of paarverblijfplaats. Zij worden daarom na de werkzaamheden teruggeplaatst en het aantal kasten wordt aangevuld tot vier kasten per kopgevel, door gebruik te maken van kasten van het type "Elisa" van Faunus Nature Creations (deze kasten zijn vergelijkbaar aan de VK PL 01 van Vivara).

Tijdelijke voorzieningen

In het Gijsbert van Andelpark worden als tijdelijke voorziening 24 vleermuiskasten (8 x 1ff van Schwegler, 8 x 3ff van Schwegler en 8 x ANS-1 van de Veldshop) aan bomen opgehangen. Deze vleermuiskasten worden gedurende de gehele SMP periode onderhouden.

Bijzondere voorzieningen voor vleermuizen

In het rapport 'Aanvullende informatie n.a.v. ontwerpbesluit SMP Gildenwijk te Gorinchem zaaknummer ODH: 1092268/01092283' van 10 december 2025 zijn tekeningen met geschakelde inbouwvoorzieningen opgenomen voor de functie kraamverblijfplaatsen en de functie winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Werken buiten de kwetsbare periode(n)

Bij aanwezigheid van nestplaatsen van de huismus of de gierzwaluw worden de werkzaamheden altijd na het broedseizoen uitgevoerd. Om te voorkomen dat dieren bij uitvoering van de werkzaamheden worden gedood worden alle gebouwen voorafgaand aan de werkzaamheden natuurvrij, oftewel ongeschikt gemaakt. De bebouwing wordt altijd vooraf ongeschikt gemaakt door het plaatsen van exclusion flaps en er wordt gewacht tot de vleermuizen de verblijfplaats uit zichzelf hebben verlaten. Voorgesteld is het ongeschikt maken altijd uit te voeren in de actieve periode, van 15 april tot 15 oktober, maar omdat aangegeven is dat exclusion flaps tenminste twee weken dienen te hangen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, is de start 1 april en de einddatum 1 november. In tabel 9 in het SMP wordt aangegeven dat bij de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen het ongeschikt maken op 15 juli gestart kan worden en bij winterverblijfplaatsen tot 15 november geweerd kan worden. Dit is niet conform de Kennisdocumenten van vleermuizen en hiermee wordt onvoldoende rekening mee gehouden. Onder 'Beoordeling EWP en de maatregelen' en 'Ongeschikt maken' wordt hier nader op ingegaan.

Logboek

De initiatiefnemer wordt verplicht een logboek bij te houden. Hierin is de ecologische onderbouwing van de keuzes, de meest recente planning van de werkzaamheden, inclusief de update van de voortgang, de voortgang met betrekking tot het realiseren van de permanente nest- en verblijfplaatsen, een fotoverslag en meldingen van

handhaving/bevoegd gezag opgenomen. Dit periodieke logboek wordt in het administratiesysteem van de gemeente opgenomen.

Beoordeling EWP en de maatregelen

Hierna volgen aanvullingen op het SMP en (ecologische) onderbouwingen voor de opgelegde voorschriften.

Natuurvriendelijk Isoleren

Het werken onder de ministeriële regeling Natuurvriendelijk Isoleren is in de provincie Zuid-Holland niet meer mogelijk. De gemeente informeert de brancheorganisaties werkend binnen de Gildenwijk hierover.

Instemming bevoegd gezag

In sommige situaties zijn de te nemen maatregelen onvoldoende uitgewerkt om de gunstige Svl te waarborgen. Om die reden hebben wij in de voorschriften opgenomen dat instemming van de ODH noodzakelijk is in de volgende situaties voorafgaand aan het uitvoeren van werkzaamheden:

- bij werkzaamheden aan gebouwen in deelgebied E, omdat hier kwetsbare functies aanwezig zijn namelijk verblijfplaatsen van de laatvlieger en kraam- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis;
- voor de projecten van het voormalig Gilde Vakcollege Techniek en het voormalig belastingkantoor omdat de inrichtingsplannen nog niet concreet zijn uitgewerkt;
- voor sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden aan gebouwen met een oppervlakte groter dan één eengezinswoning, om cumulatie te voorkomen in kwetsbare populaties van de gierzwaluw en de huismus;
- voor werkzaamheden aan gebouwen met kraamverblijfplaats(en) met meer dan 35 individuen of winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, om cumulatie op de soort te voorkomen;
- voor werkzaamheden aan gebouwen/gebouwblokken of projectgebieden met meer dan tien zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, om cumulatie op de soort te voorkomen.

Klein onderhoud

Bij klein onderhoud waarbij de nestplekken en/of verblijfplaatsen behouden blijven en/of middels een avondbezoek met een batdetector is vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn, kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden zoals aangegeven in het EWP vervangen of repareren (kleine) externe elementen (opbouw). Bij andere werkzaamheden, waarbij verblijfplaatsen (tijdelijk) ongeschikt gemaakt worden/dan wel beschadigd of vernietigd worden en/of bij werkzaamheden binnen een straal van 200 meter van kolonies huismussen en gierzwaluwen en/of kwetsbare functies zoals kraamverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen, wordt standaard voorafgaand aan de werkzaamheden een veldcontrole uitgevoerd indien deze werkzaamheden plaatsvinden binnen het broed- of kraamseizoen, dan wel tijdens de nazomierzwermp periode bij winterverblijfplaatsen van vleermuizen.

Voorzieningen

Het aantal te realiseren permanente voorzieningen is bepaald aan de hand van het huidige aantal nestplaatsen van de huismus en de gierzwaluw en het aantal en de functies van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. In de voorgestelde maatregelen wordt er voldoende onderscheid gemaakt in de natuurbelangen van de verschillende deelgebieden. Tevens wordt de soorten de mogelijkheid geboden zich (weer) in andere delen van de wijk te vestigen. Het aantal aanwezige nestplekken van de huismus en de gierzwaluw per deelgebied en de verschillende typen verblijfplaatsen voor de laatvlieger, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis is weergegeven in Appendix VII. In deelgebied B worden minder dan de 1:2 aantal nieuwe voorzieningen voor de huismus en minder dan 1:6 nieuwe voorzieningen gerealiseerd voor de gierzwaluw. Er is een hoger aantal voorzieningen in dit deelgebied nodig. Het geschikt maken/houden van enkele delen van dakvlakken van één op de vier woningen in deelgebied B is opgenomen in de voorschriften.

In de direct aangrenzende deelgebieden A en C wordt een surplus van voorzieningen gerealiseerd voor deze soorten, zie Appendix VII.

Het aantal kleine voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis in de deelgebieden B en E is lager dan een vervanging van 1:4. In de omliggende deelgebieden wordt meer dan 1:4 gecompenseerd, er komen binnen de deelgebieden B en D ook 60 voorzieningen geschikt als kraamverblijfplaats en in deelgebied D worden 100 voorzieningen voor de gewone dwergvleermuizen gerealiseerd die ook geschikt zijn als zomerverblijfplaats voor de laatvlieger. Dit overwegende worden er voor deze functies zomer- en paarverblijfplaatsen binnen het gehele SMP-gebied voldoende voorzieningen gerealiseerd.

Voor de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger is het noodzakelijk om belangrijke functies op de oorspronkelijke situatie te handhaven of tenminste gelijkwaardige voorzieningen op dezelfde plek te realiseren. Als belangrijke functies worden gezien: de bolwerken van huismusnesten en gierzwaluwnesten, de kraam- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en verblijfplaatsen van de laatvlieger. Hiervoor dient eerst het behoud overwogen te worden, en indien niet mogelijk is het overwegen van het uitvoeren van maatwerkvoorzieningen noodzakelijk. In het SMP zijn drie vormen van maatwerkvoorzieningen opgenomen en meer in detail uitgewerkt. Andere makkelijk uitvoerbare maatwerkvoorzieningen, zoals het terugzetten van het vogelschroot of het toegankelijk maken van een spouw achter een muur met voorzetwand met isolatie zijn niet uitgewerkt.

Op de oostelijk georiënteerde kopgevels van woningen in bezit bij Poort6 dienen tenminste twee gierzwaluwvoorzieningen te worden ingebouwd (die ook geschikt zijn voor de huismus). Op de westelijk georiënteerde kopgevels dienen tenminste twee gierzwaluwvoorzieningen (die ook geschikt zijn voor de huismus) en twee vleermuisvoorzieningen te worden ingebouwd of een deel van de spouw dient geschikt als maatwerkvoorziening te blijven of te worden gemaakt als vleermuisverblijfplaats.

Voor de tussenwoningen in deelgebied B in bezit van Poort6 dient bij werkzaamheden aan noordelijk en oostelijk georiënteerde en de beschaduwde dakvlakken per vier woningen bij tenminste één woning het vogelschroot achter de derde rij dakpannen aangebracht te worden. Indien de isolatie op het dakbeschot wordt aangebracht is het afdekken van de isolatieplaten met de nestvoorzieningen, met een gewoven doek of ruw plaatmateriaal noodzakelijk. Ook dient ventilatie te worden aangebracht in de vorm van verhoogde panlatten of ventilatieroosters als er een kans is op oververhitting van de nestplaatsen. Dit is opgenomen in de voorschriften.

Maatwerkvoorzieningen

Als maatwerkvoorziening voor vleermuizen is het volgende nader uitgewerkt: het geschikt houden van de spouw voor gewone dwergvleermuizen, het geschikt houden van het dak en de spouw voor laatvliegers en het geschikt maken van voormalige schoorstenen voor gewone dwergvleermuizen en laatvliegers.

Of maatwerkvoorzieningen voor de huismus, de gierzwaluw of vleermuizen mogelijk zijn, wordt middels een stroomschema bepaald. In dit stroomschema ontbreekt echter het handhaven van de oorspronkelijke situatie of bijvoorbeeld het geschikt maken van het dakvlak van tussenwoningen. Wel worden maatwerkvoorzieningen genoemd zoals het niet isoleren van delen van de spouwmuur en het geschikt houden of maken van ruimten die geen woonfunctie hebben in de appartementencomplexen, zoals trappenhuisen en technische ruimten. Maatwerk kan onder andere ook bestaan uit het niet isoleren van nokspouw (en isoleren van binnenuit), het geschikt houden of maken van de spouw van de schoorsteen, het toegankelijk houden voor vleermuizen van de ruimte onder de eerste drie rijen dakpannen, de eerste vier rijen kantpannen, de eerste twee rijen pannen onder de nok en ruimte achter de windveren.

In het rapport 'Aanvullende informatie n.a.v. ontwerpbesluit SMP Gildenwijk te Gorinchem zaaknummer ODH: 1092268/01092283' van 10 december 2025 zijn drie maatwerkvoorzieningen nader uitgewerkt: het geschikt houden van de spouw, het geschikt maken van de spouw en dakrand als vleermuisverblijfplaats in de nieuwbouw en het ombouwen van de schoorstenen in Kremlin II tot vleermuisverblijfplaatsen. Voor het plaatsen van deze maatwerkvoorzieningen is de begeleiding van een ecologische deskundige noodzakelijk. Het voorgaande hebben wij opgenomen in de voorschriften. Of maatwerkvoorzieningen in de Gildenwijk geaccepteerd worden door de

SMP-soorten hangt ook af van uitvoeringswijze, de gebruikte materialen, de omgeving en de lokale cultuur van de soorten. Indien monitoring aangeeft dat een specifiek type maatwerkvoorzieningen binnen een deelgebied van de Gildewijk niet binnen drie jaar gebruikt worden, dient de pauzeknop voor projecten met deze soort(en) te worden ingedrukt. Indien deze voorzieningen ook bij andere projecten over een langere periode niet in gebruik worden genomen dienen deze niet meer te worden toegepast. Dit is opgenomen in de voorschriften. Indien andere vormen van maatwerkvoorzieningen onderdeel zijn van een ecologisch werkprotocol is voor het toepassen vooraf toestemming van de OZHZ nodig.

Voorzieningen in de sloop-nieuwbouwprojecten

In het project 'de Doosjes' worden de kopse gevels voorzien van een voor vleermuizen toegankelijke spouw/ of spouwdeel. Tevens worden deze gevels voorzien van klimplanten of struikbegroeiing. Hierdoor worden de spouwmuren met zonexposities veel koeler en worden deze daarmee na enkele jaren minder geschikt voor vleermuizen. Op middellange termijn kunnen de invliegopeningen ook versperd worden. Onduidelijk is of deze vleermuisvoorzieningen ook vrij blijven van verlichting, zeker gezien de korte afstand tussen de kopse gevels en de straat. De wijze waarop de vleermuisvoorzieningen gerealiseerd worden en geplaatst worden alsook het groenplan die als foerageergebied wordt gerealiseerd dient ruim voorafgaand aan de start van de werkzaamheden ter goedkeuring voorgelegd te worden aan de OZHZ.

Voorziening voor bijzondere vleermuisfuncties

In het rapport 'Aanvullende informatie n.a.v. ontwerpbesluit SMP Gildewijk te Gorinchem zaaknummer ODH: 1092268/01092283' van 10 december 2025 zijn de vervangende inbouwvoorzieningen voor de functie kraamverblijfplaats en winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis nader uitgewerkt. Temperatuur berekeningen of metingen van het temperatuursverloop/gedrag van deze voorzieningen zijn niet aangeleverd. De voorziening voor winterverblijfplaatsen bestaat uit vier compartimenten die of voor of achter het isolatiemateriaal wordt geplaatst en waarbij het doorkruipen door vleermuizen mogelijk is. Het compartiment welke voor de isolatie wordt geplaatst, fluctueert sterker in temperatuur dan de oorspronkelijk situatie. Het compartiment wat achter de isolatie wordt geplaatst, blijft te warm om als uitwijkplek te dienen tijdens vorstperioden. Daarmee voldoet deze oplossing niet aan de eisen die de soort stelt aan het verblijfstype winterverblijfplaats. Voorafgaand aan het vernietigen van een winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is een goedkeuringsbesluit op deze maatwerkvoorziening door de ODH noodzakelijk. Dit is opgenomen in de voorschriften.

De voorziening ter vervanging van de kraamverblijfplaatsen bestaat uit twee naast elkaar en twee boven elkaar geschakelde Tichelaarkasten (groot) of vier horizontaal geschakelde kasten van het type 2 FR van Schwegler. Voor kraamverblijfplaatsen is het belangrijk dat deze overdag een hoge temperatuur bereiken en deze 's nachts ook houden. De plaatsingswijze direct in of achter de gevel en voor het isolatie materiaal omgeven, leidt tot een hoge temperatuur in de voorziening mits de gevel ook zonuren heeft. Deze voorwaarde is niet opgenomen. Aangezien de voorziening kleiner is dan de originele situatie waarin individuen door de spouw ook vaak naar de noord spouw kunnen kruipen, is het risico op oververhitting groot. Dit moet verhinderd worden door het aanbrengen van extra ventilatie in de voorziening op 2/3 van de hoogte van de voorziening (bijvoorbeeld door het uitslijpen van stootvoegen), gedeeltelijke beschaduwing van de voorziening door een dakrand of schaduw op de voorziening door een boom, op korte afstand voor de periode tussen 12:00-14:00. Dit is opgenomen in de voorschriften.

Ongeschikt maken

Voor het ongeschikt maken van gebouwen voor vleermuizen is niet aangegeven waaraan exclusion flaps moeten voldoen. Aangezien er in het plangebied ook een grotere vleermuissoort aanwezig is, dienen de openingen die breder zijn dan 16 mm voorzien te worden van een groter type exclusion flap, welke ook geschikt is voor de laatvlieger. Dit is opgenomen in de voorschriften. In de EWP's is voor het ongeschikt maken de periode 1 april tot en met 1 november opgenomen. De kans dat alle individuen hun verblijfplaats binnen drie dagen na het ongeschikt

maken verlaten in de periode 1 tot en met 15 april en 15 oktober tot en met 1 november is gering. Vaak is het weer niet goed, en daarnaast gaan individuen in deze perioden langere perioden in lethargie. Daarnaast geeft het meest actuele Kennisdocument Gewone dwergvleermuis aan dat het ongeschikt maken van kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in de nazomer uitgevoerd dient te worden vanaf 15 augustus tot 15 oktober. Ten aanzien van winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis hebben wij opgenomen dat het weren moet plaatsvinden tussen 15 april en 1 augustus en bij gebouwen waar ook een kraamverblijfplaats aanwezig is alleen tussen 10 september en 15 oktober. Het voorgaande is opgenomen in de voorschriften.

Beschrijving monitoring

In het monitoringsplan zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- Het jaarlijks uitvoeren van punttellingen voor (stads)vogels in de Gildenwijk-Molenvliet volgens de methodiek van 'MUS' van SOVON.
- Het tweejaarlijks vaststellen van de locaties van de bolwerken voor de huismus en de gierzwaluw, waarbij alle deelgebieden worden onderzocht.
- Het jaarlijks uitvoeren van punttransecttellingen voor vleermuizen in de Gildenwijk-Molenvliet volgens de methodiek van 'vleerMUS' van de Zoogdiervereniging.
- Het tweejaarlijks vaststellen van de ligging van de bolwerken van de huismus en de gierzwaluw.
- Het tweejaarlijks vaststellen van de locaties van de kraamverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, waarbij alle vijf de deelgebieden (Appendix IV) in het voorjaar en het najaar worden onderzocht. Het veldonderzoek wordt uitgevoerd op de fiets. Voor het onderzoek naar de kraamverblijfplaatsen worden er drie onderzoeksronden tussen 15 mei en 15 juli uitgevoerd. Voor het onderzoek naar de winterverblijfplaatsen wordt één bezoek uitgevoerd tussen 1 en 30 augustus.
- Jaarlijks worden er twee controles uitgevoerd op het gebruik van de nieuwe voorzieningen voor de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Deze inspecties worden uitgevoerd overdag en in de vroege avond. Voor het aanleveren van de monitoringsgegevens is dit in voorschrift 31 opgenomen.

Beoordeling monitoring

De voorgestelde vleerMUS-route loopt maar voor een klein deel door de Gildenwijk. Om verandering in relatieve aantallen vleermuizen in de Gildenwijk te kunnen vaststellen dient de route zoveel mogelijk door de jachtgebieden van deze kraamgroep te lopen en tenminste een lengte van 12,5 km te hebben. De route dient daarvoor tenminste voor de helft van de afstand te lopen door de Gildenwijk, een kwart door de omgeving Molenvliet en een kwart door de omgeving Schelluinsestraat/Nieuwe Wolpherensedijk. De kraamkolonie gewone dwergvleermuizen is regelmatig opgedeeld in twee groepen. Het tellen van de aanwezige individuen dient middels een simultane uitvliegtelling uitgevoerd te worden. Ook bij de winterverblijfplaatsen dient de groepsgrootte en het aantal zwermplekken vastgelegd te worden. Dit is opgenomen in de voorschriften.

Door de jaarlijkse monitoring van de SMP-soorten middels MUS en VleerMUS, is de Svl binnen het SMP-gebied bekend. Door het tweejaarlijkse onderzoek naar de locaties van de kraamverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de bolwerken met nesten van de huismus en de gierzwaluw blijven de belangrijke locaties in beeld. De aantallen in deze belangrijke bolwerken en verblijfplaatsen worden tweejaarlijks geteld.

Het is ook nodig om tenminste 50% van de nieuwe voorzieningen te controleren. Indien een nieuwe voorziening in gebruik is genomen voor de functie waarvoor deze bedoeld is, wordt deze geboekt als 'in gebruik' en wordt deze in de volgende rondes niet meer gecontroleerd. Dit is opgenomen in de voorschriften. De individuen in deze voorzieningen worden tweejaarlijks geteld als deze gebruikt worden als kraamverblijfplaats of winterverblijfplaats voor gewone dwergvleermuizen. De controle op het gebruik van de nieuwe nestvoorzieningen voor de gierzwaluw en de huismus worden gecontroleerd door één vrijwilliger. De continuïteit in de metingen van het gebruik van de

nieuwe voorzieningen dient door de initiatiefnemers gewaarborgd te zijn. Dit is opgenomen in de voorschriften. Indien uit de monitoring blijkt dat de permanente voorzieningen vaak en snel in gebruik genomen worden kan een verzoek worden ingediend de monitoringsintensiteit af te schalen. Hiervoor kan een verzoek worden ingediend bij de (ODH). Dit is opgenomen in de voorschriften.

Waarborgen staat van instandhouding

Voor verlening van een gebiedsgerichte ontheffing Wnb op basis van een SMP moet de SvI van de beschermde soorten gunstig zijn en gewaarborgd worden. De Wnb vereist voor vogelrichtlijnsoorten dat de ingrepen niet leiden tot verslechtering van de SvI van de desbetreffende soorten. Voor habitatrichtlijnsoorten en andere soorten vereist de Wnb dat ingrepen geen afbreuk doen aan het streven de populaties van betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige SvI te laten voortbestaan. Op basis van de nulmeting is gebleken dat de vijf soorten (nog) steeds in de Gildenwijk voorkomen en drie soorten hiervan, de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis, zich hier ook voortplanten. De lokale SvI van de SMP-soorten wordt geborgd door het nemen van voldoende mitigerende en compenserende maatregelen bij de geplande ingrepen, het borgen van voldoende leefgebied op lange termijn en het bijhouden van een administratie van de genomen maatregelen. Indien de monitoringsgegevens daartoe aanleiding geven, wordt er tijdig bijgestuurd.

In het SMP wordt tevens aangegeven wat de landelijke SvI is. De veranderingen in relatieve aantallen van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger worden vastgesteld middels monitoring. De ligging van de bolwerken wordt door monitoring één keer per twee jaar geactualiseerd. Middels boekhouding wordt bijgehouden hoeveel nest- en verblijfplaatsen er gebruikt worden en hoeveel tijdelijke en permanente voorzieningen er in de directe omgeving aanwezig zijn. Hiermee zijn er voor de SMP-soorten te allen tijde een ruim aantal nest- en verblijfplaatsvoorzieningen binnen de Gildenwijk aanwezig.

De aantallen aangetroffen verblijfplaatsen en geplaatste voorzieningen binnen andere vergunningen en gedragscodes moeten meegeteld worden in de bepaling van de ecologische ruimte (de saldering). Deze gegevens kunnen opgevraagd worden bij de desbetreffende registrerende instanties zoals Aeres (RVO) en de OZHZ. Dit is opgenomen in de voorschriften. Aangegeven is dat binnen het SMP-gebied maximaal 30% van de bebouwing jaarlijks ongeschikt gemaakt mag worden. Voor het voorgestelde aantal van de vernietiging van slechts één gierzwaluwnestplek is het behalen van het doel van het (na-)isoleren van woningen binnen tien jaar niet mogelijk. Om die reden hebben wij opgenomen dat er maximaal twee nestplaatsen van de gierzwaluw tijdelijk ongeschikt mogen zijn. Daarnaast mogen maximaal tien nestplaatsen van de huismus en één kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis met meer dan 35 individuen en één winterverblijfplaats met meer dan één zwemer van de gewone dwergvleermuis ongeschikt zijn per jaar.

Er is weinig zekerheid dat er jaarlijks slechts een klein deel van de zomer- en de paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger verloren gaat. Om er zeker van te zijn dat de populaties de veranderingen kunnen bijhouden is er een aanvullende maatregel nodig. Onder de voorwaarde dat maximaal 30% van de bebouwing tegelijkertijd ongeschikt mag zijn, hebben wij in de voorschriften opgenomen dat er binnen één jaar per deelgebied slechts maximaal 25% van het bekende aantal zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis aangetast mogen worden.

Huisumus

De huismus komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Gorinchem. Er is één bolwerk met nesten van de huismus aanwezig, met daaromheen enkele plekken met vijf tot vijftien nesten. Dit bolwerk bevindt zich hoofdzakelijk in deelgebied B. Het is duidelijk dat er nog tenminste vijf bolwerken met nestplaatsen van de huismus in Gorinchem aanwezig zijn. In de omgeving Schimmelpennincklaan waar eerder meerdere nesten aanwezig waren werd in 2022 nog maar één nestplek gevonden. Er is tussen 2019 en

2024 slechts één vergunning afgegeven. Dit was voor het vernietigen van dertien nestplekken van de huismus, hierbij zijn zowel tijdelijke als permanente voorzieningen gerealiseerd.

Recent is een vergunning afgegeven voor het vernietigen van meer dan de helft van de nestplaatsen binnen één bolwerk in de naastgelegen wijk Haarwijk (53 nestplekken) en deels in één bolwerk in complex 704 rond de Chopinstraat in Laag Dalem. Het aanbieden van permanente voorzieningen in de vorm van ingemetselde gierzwaluwnestkasten blijkt voor deze soort in Gorinchem goed te werken. Tenminste in één gebied (complex 404): Gildenweg, Hoepmakersstraat, Schrijnwerkersstraat, Wijnkoperstraat, Zwartverversstraat), zijn nu meer huismusnesten aanwezig zijn dan voorheen. Binnen het SMP wordt ook essentieel leefgebied van de huismus verbeterd in kwaliteit of uitgebreid. Door het huidige SMP uit te breiden met andere wijken van Gorinchem is het mogelijk de voormalige verspreiding van de huismus in Gorinchem te herstellen. Uit eerdere monitoring blijkt dat de gekozen werkwijze, waarbij er bij de werkzaamheden voldoende nieuwe nestplaatsen worden ingemetseld en het groen wordt behouden/uitgebreid en drinkplekken en stofbaden aanwezig zijn, de huismus tenminste in bijna gelijke aantallen aanwezig blijft. Vooral het inmetselen van gierzwaluwstenen en het na de vierde panlat plaatsen van vogelschroot zijn succesvolle compensatiemaatregelen¹³. Er ligt een gemeentelijk biodiversiteitsplan om tenminste 50% van de groenvlakken in de stad biodivers te gaan inrichten en te beheren en strakke boomranden te voorzien van struiken. Daarnaast is er met Poort6 overeengekomen dat bij nieuwbouw de huurders maximaal 50% van hun tuinen mogen bestraten. Om er zeker van te zijn dat de populatie de veranderingen kunnen bijhouden is er een aanvullende maatregel nodig. Er mogen binnen één jaar maximaal tien nesten van de huismus verloren gaan. Dit is opgenomen in de voorschriften. Indien de tijdelijke of permanente nestvoorzieningen niet worden gebruikt, dient er één broedseizoenen gewacht te worden voordat op een andere locaties nog eens tien nesten vernietigd mogen worden.

Tussen 1975 en 2005 is het landelijk aantal broedende huismussen waarschijnlijk gehalveerd. Vanaf 2005 is er een significante toename kleiner dan 5% per jaar. De SvI van de huismus als broedvogel in Nederland is matig ongunstig (SOVON, 2022). Door de voorgenomen maatregelen en de opgelegde monitoringsverplichting is het aannemelijk dat de huismus niet alleen in het plangebied aanwezig blijft, maar zich ook kan uitbreiden of hervestiging in andere deelgebieden van de Gildenwijk.

Gierzwaluw

De gierzwaluw komt verspreid voor in het plangebied en op grotere schaal binnen Gorinchem. Er is binnen de Gildenwijk tussen 2019 en 2024 slechts één vergunning afgegeven voor het vernietigen van twee nestplekken van de gierzwaluw. Hierbij zijn tijdig tijdelijke en permanente voorzieningen gerealiseerd. Er zijn drie bolwerken bekend met nestplaatsen van de gierzwaluw buiten de Gildenwijk, namelijk in de wijken Haarwijk, het oude centrum en Laag Dalem. Het is onduidelijk in welke mate deze bolwerken uitwisselen met de kleine groep in de Gildenwijk. Voor de wijk Haarwijk zijn nog twee ontheffingen Wnb actueel. In het oude centrum is voor een deel van de nesten één vergunningsaanvraag ingediend (Heerenlaantje). Het aanbieden van tijdelijke nestvoorzieningen werkt niet altijd even goed. Ook duurt het vaak meerdere jaren (drie tot vijf) en soms meer dan zestien jaar voordat een voorziening door de gierzwaluw in gebruik wordt genomen. Of nieuwe voorzieningen ook op den duur worden aangenomen verschilt sterk per project, het aantal zoekende individuen en de begeleiding bij het plaatsen¹⁴. In de voorschriften is vastgelegd dat voor de bolwerken van de gierzwaluw geldt dat maximaal twee nesten in één jaar vernietigd mogen worden. Als uit de monitoring blijkt dat de nieuwe voorzieningen niet binnen één jaar in gebruik worden genomen, dan wordt er een pauze in de uitvoering ingelast. In de pauzeperiode worden er geen werkzaamheden uitgevoerd die resulteren in het vernietigen van de nog aanwezige nestplekken, totdat de tijdelijke

¹³ Wortel M., van Els P., Schoppers J. & van Kleunen A. 2023. Effectiviteit van maatregelen voor de Huismus. Sovon-rapport 2023/75. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

¹⁴ Langenbach, J. 2025: Kunstnesten, gierzwaluwnieuws 2025. <https://gierzwaluw.website/Kunstnesten.html>

en/of permanente voorzieningen in gebruik zijn genomen. Hiermee wordt cumulatie en het verdwijnen van de gierzwaluw uit de Gildenwijk voorkomen.

Het aantal nesten in de Gildenwijk is (relatief) gering. Door bij ieder project overmatig nestvoorzieningen voor de gierzwaluw aan te brengen is er altijd voldoende uitwijkmogelijkheid. Rondom de bestaande nestplaatsen, zal het aantal geschikte nestplaatsen worden uitgebreid. Door bij te houden waar nestplaatsen verdwijnen en waar deze worden aangebracht, het boekhouden, en door de effecten te monitoren kan tijdig bijgestuurd worden en wordt cumulatie van negatieve effecten van gelijktijdig uit te voeren werkzaamheden vermeden. Om er zeker van te zijn dat de populatie de veranderingen kunnen bijhouden is er een aanvullende maatregel nodig. Er mogen binnen één jaar maximaal twee nesten van de gierzwaluw verloren gaan. Dit is opgenomen in de voorschriften. Indien de tijdelijke of permanente nestvoorzieningen niet worden gebruikt, dient twee broedseizoenen gewacht te worden voordat op een andere locatie een nest vernietigd mag worden.

Tussen 2007 en 2024 is het landelijk aantal broedende gierzwaluwen waarschijnlijk met 16% afgenomen¹⁵. Vanaf 2012 tot 2020 was er een significante toename kleiner dan 5% per jaar 15. Door de voorgenomen maatregelen en de opgelegde monitoringsverplichting is het aannemelijk dat de gierzwaluw niet alleen in het plangebied aanwezig blijft, maar zich ook kan uitbreiden of hervestiging in andere deelgebieden van de Gildenwijk.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis komt verspreid voor in het plangebied en op grotere schaal binnen Gorinchem. Er zijn meerdere kraamgroepen gewone dwergvleermuizen aanwezig binnen Gorinchem. Er is een tweede kraamgroep aanwezig aan de noordrand van de wijk Stalkaarsen (nabij Hoefslag) en een derde groep in het stadscentrum (nabij Heerenlaantje). De aantallen in deze groepen en de regionale trends zijn onbekend. Er is tussen 2019 en 2024 slechts één vergunning afgegeven voor het vernietigen van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in de Gildenwijk. Dit was voor één zomer- en één paarverblijfplaats, hierbij zijn zowel tijdelijke als permanente voorzieningen gerealiseerd. Monitoringsgegevens van tijdelijke voorzieningen voor zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in andere steden laten zien dat goedgeplaatste tijdelijke en permanente voorzieningen relatief snel in gebruik worden genomen.

Enkele gebouwen in de Gildenwijk vervullen ook de belangrijke functie als kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Deze kraamverblijven zijn allen aanwezig in de gebouwen in deelgebied E.

Enkele gebouwen in de Gildenwijk vervullen ook de belangrijke functie als winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Deze gebouwen staan vooral in deelgebied E. Hiervoor is ook aangevraagd deze te mogen vernietigen, zonder dat bekend is of de maatregelen in de vorm van nieuwe voorzieningen gaan werken. De voorgestelde (geschakelde) voorzieningen worden voor de helft voor de isolatie geplaatst, en voor de helft achter de isolatie geplaatst. Een doorrekening van temperatuur in de verschillende delen van de compartimenten ontbreekt. Het bedoelde vorstvrije compartiment is door deze wijze van plaatsen te warm en het niet vorstvrije compartiment (bij warmer winterweer) gaat teveel met buitentemperatuur mee schommelen. In beide situaties verliezen de hierin mogelijk in verblijvende individuen te snel hun vetreserve, wat kan leiden tot vroegtijdige sterfte of geen bevruchting. Daarmee is deze voorziening geen geschikte oplossing. Ook is voor werkzaamheden aan de gebouwen in deelgebied E een op de functies afgestelde fasering nodig. Deze is nog niet vastgesteld. Om cumulatie te vermijden is voor werkzaamheden aan de gebouwen met een winterfunctie of een kraamfunctie voor de gewone dwergvleermuis met meer dan 35 individuen een goedkeuringsbesluit van het maatwerkplan noodzakelijk. Dit is opgenomen in de voorschriften.

¹⁵ De gierzwaluw, broedvogeltrend. SOVON
ODH1479998

In het SMP Gildenwijk gaat het om de vernietiging van twaalf kraamverblijfplaatsen in een periode van vijf jaar. Daarnaast wordt ook aangevraagd voor het vernietigen van diverse zomerverblijfplaatsen die mogelijk op andere momenten gebruikt worden als kraamverblijfplaats. Er kan maximaal 25% van het netwerk vernietigd worden als er voldoende uitwijkmogelijkheden worden gerealiseerd. Er is een onzekerheid of nieuwe voorzieningen door de gewone dwergvleermuis in hun bestaande/resterende netwerk aan verblijfplaatsen wordt opgenomen. Monitoring geeft duidelijkheid of dit het geval is en na welke tijdsperiode. Indien dit niet het geval is, is het pauzeren/faseren van de werkzaamheden noodzakelijk. Door de soort te monitoren kan tijdig bijgestuurd worden en kan cumulatie van negatieve effecten op de dwergvleermuis vermeden worden. De landelijk trend in verspreiding van deze soort is licht positief, de trend in relatieve aantallen is licht positief ¹⁶.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis komt verspreid voor in het plangebied en op grotere schaal binnen Gorinchem. In de zomermaanden is de soort schaars in Gorinchem aanwezig. In de nazomer zijn er relatief veel paarverblijfplaatsen in de Gildenwijk aanwezig. De aantallen en de regionale trends van de ruige dwergvleermuis zijn onbekend¹⁶, maar de in Nederland doortrekkende populatie is waarschijnlijk afnemend¹⁷. De soort is weinig kritisch ten aanzien van het type verblijfplaats. Voor deze soort, waarvan de meeste individuen slechts een korte tijd in Nederland verblijven, is vooral de ligging van deze verblijfplaatsen bij migratieroutes en goede jachtgebieden belangrijk.

Vleermuiskasten aan bomen en paalkasten in bosrijke en waterrijke gebieden worden in west en midden Nederland snel door ruige dwergvleermuizen in gebruik genomen. Het is onduidelijk of de permanente voorzieningen net zo succesvol zijn. Door de soort te monitoren kan tijdig bijgestuurd worden en kan cumulatie van negatieve effecten op de ruige dwergvleermuis vermeden worden. De landelijke trend in verspreiding van deze soort en de trend in relatieve aantallen is onbekend¹⁶.

Laatvlieger

De laatvlieger komt lokaal voor in het plangebied en op grotere schaal binnen Gorinchem. Er zijn slechts een zestal zomerverblijfplaatsen bekend binnen Gorinchem waarvan twee verblijfplaatsen in de Gildenwijk. Alle zes verblijfplaatsen van de laatvlieger in Gorinchem zijn onderdeel van vergunningsaanvragen. Er zijn tussen 2020-2024 twee vergunningen afgegeven voor het vernietigen van drie zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger, allen in de wijk Haarwijk. De eerste nieuwe verblijfplaatsen voor laatvliegers zijn in september 2024 opgeleverd. Mogelijk behoren alle gevonden verblijfplaatsen van de laatvlieger tot één netwerk. Om cumulatieve effecten op deze soort te vermijden is het vernietigen van andere verblijfplaatsen van deze soort in Gorinchem alleen mogelijk als duidelijk is dat de rest van het netwerk (nog) groot genoeg is en/of als de nieuwe voorzieningen in Haarwijk of in Gildenwijk in gebruik zijn genomen door de soort.

De soort gebruikt binnen een groot gebied slechts een relatief klein netwerk aan zomer- en kraamverblijfplaatsen. De soort maakt zelden gebruik van nieuwe (prefab)voorzieningen. De permanente voorzieningen voor de laatvlieger in Haarwijk-west zijn op een verkeerde wijze gerealiseerd, dit kon deels hersteld worden. De permanente voorzieningen voor de laatvlieger in Haarwijk-oost moeten nog gerealiseerd worden. De Svl van de laatvlieger in Gorinchem is onbekend. Om cumulatie te vermijden, is het vernietigen van de zomerverblijfplaatsen in de Gildenwijk niet toegestaan. Middels onderzoek (in uitvoering) in de wijken Stalkaarsen en Haarwijk zal dit netwerk in beeld gebracht worden. Met deze gegevens wordt een uitbreiding van de aanvraag voor de soort laatvlieger voorbereid. Voor laatvlieger worden door deze restrictie in de uitvoering van het SMP geen negatieve cumulatieve effecten verwacht. De landelijk trend in verspreiding van deze soort is licht positief, de trend in relatieve aantallen is

¹⁶ Telganger november 2023. Zoogdiervereniging/CBS

¹⁷ van Schaik, J., Schuler, S., Stienstra, K., Janssen, R., Dekeukeleire, D., Boshamer, J. P. C., Noort, B. C. A., Steenbergen, J., & Lagerveld, S. (2025). Diverse but declining? Population genetic structure and genetic diversity of Nathusius' pipistrelle along the Dutch coastline during the autumn migration period. *Mammalian Biology*, 105(4), 437-448.

licht negatief¹⁶, tevens is de toekomstverwachtingen door verandering in het leefgebied ongunstig¹⁸. Daarmee is de SvI van de laatvlieger ongunstig.

Beoordeling staat van instandhouding

Door de nulmeting zijn binnen de Gildenwijk de belangrijkste leefgebieden van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger in beeld gebracht. Met tweejaarlijks monitoringsonderzoek wordt de ligging van deze belangrijke gebieden in beeld gehouden. De veranderingen in (relatieve) aantallen worden jaarlijks vastgesteld middels MUS en vleurMUS. In het SMP zijn mitigerende en compenserende maatregelen opgenomen. Ook de effectiviteit van deze maatregelen wordt gemonitord. Indien nodig wordt bijgestuurd, in de snelheid waarin werkzaamheden met een (mogelijk) negatief effect worden uitgevoerd, alsook in de aantallen en de vorm van de tijdelijke en permanente voorzieningen die worden gerealiseerd. Er worden meer voorzieningen geplaatst dan in de Kennisdocumenten worden aangegeven, ook in deelgebieden waar de soorten (nog) geen nestplaats of kraam-, zomer-, paar- of winterverblijfplaats hebben. Tevens wordt het jachtgebied/foerageergebied voor de SMP-soorten in kwaliteit door de biodiversiteitsmaatregelen verbeterd en bij sloop en nieuwbouw vergroot. De lokale SvI van de SMP-soorten wordt zodoende geborgd door het nemen van voldoende mitigerende en compenserende maatregelen bij de geplande ingrepen, het borgen van voldoende leefgebied op lange termijn en het bijhouden van een administratie van de genomen maatregelen.

Op grond van vorenstaande zijn wij van mening dat de resultaten van de onderzoeken, de monitoring en de opgestelde maatregelen in het SMP, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken. Het uitvoeren van de werkzaamheden conform voorgenoemd kader, leidt niet tot verslechtering van de SvI van de SMP-soorten binnen de Gildenwijk. Het biedt juist de mogelijkheid om concrete ecologische plussen te realiseren vanuit de ambitie van het SMP om de SvI van betrokken soorten te verbeteren.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere toestemmingen nodig zijn om de gevraagde activiteiten te kunnen uitvoeren.

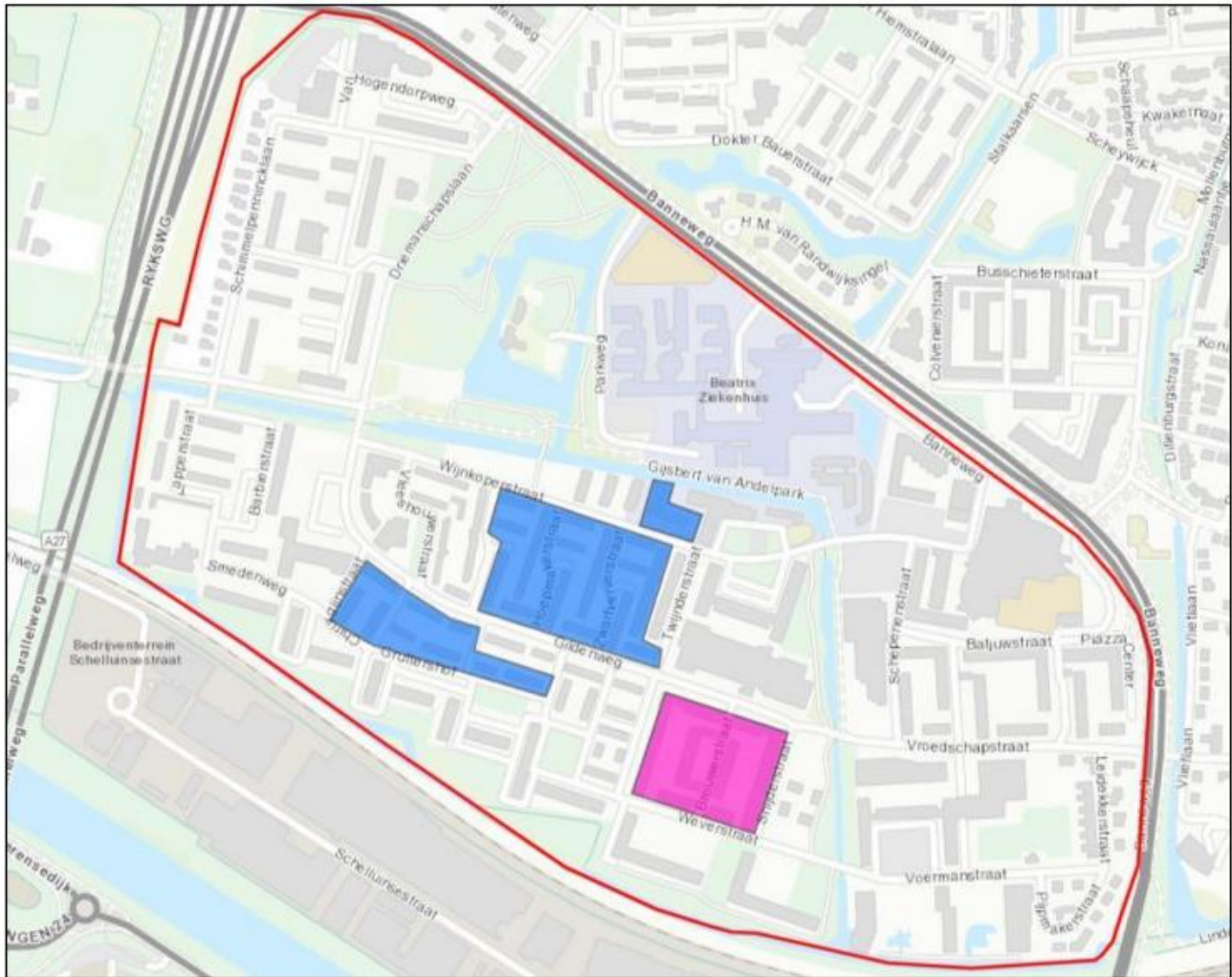
Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb gedeeltelijk worden verleend, met uitzondering van het opzettelijk verstoren met wezenlijke invloed op de SvI van de huismus en de gierzwaluw zoals bedoeld in artikel 3.1, vierde lid, in samenhang met het vijfde lid, van de Wnb en het beschadigen of vernielen van verblijfplaatsen van de laatvlieger, zoals bedoeld in artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb.

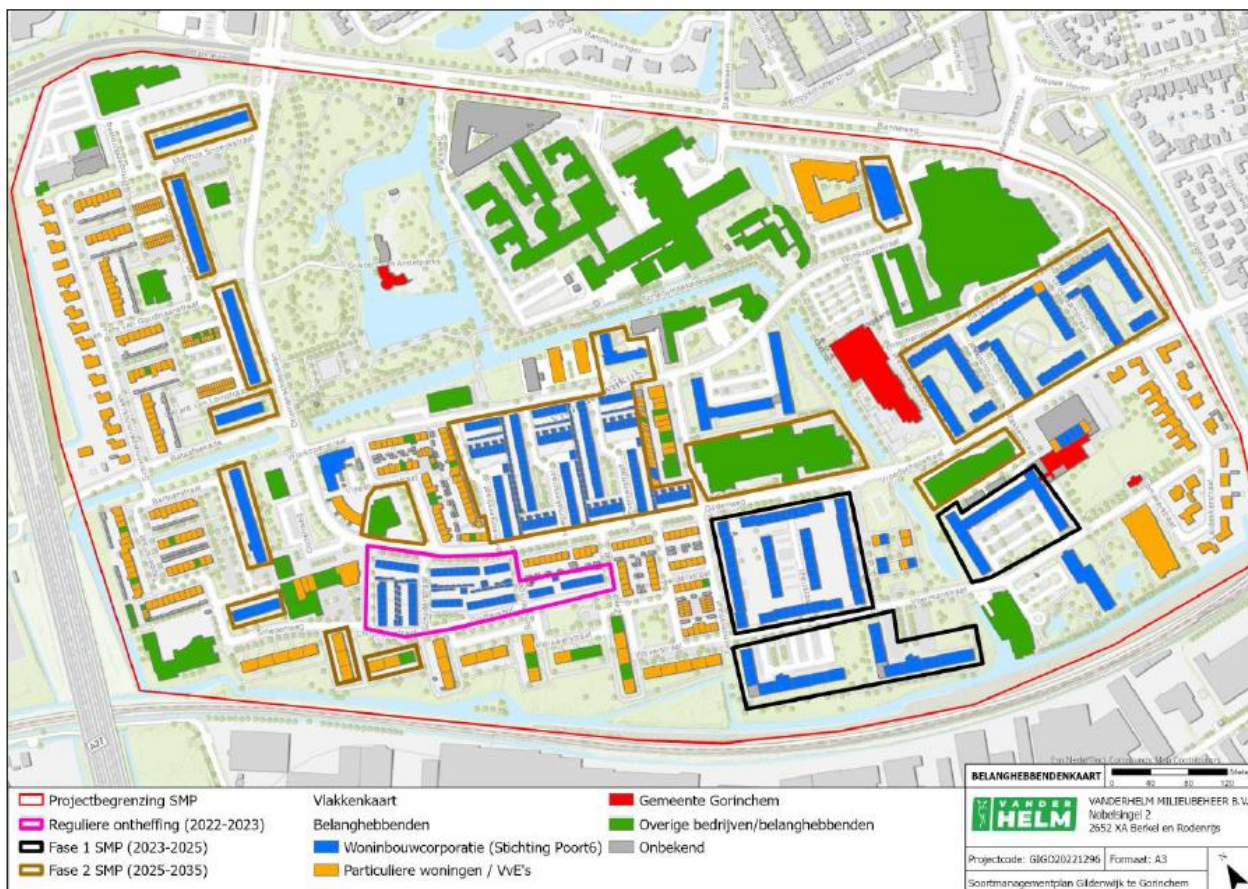
¹⁸ Norren, van E. (red.), 2019. Staat van instandhouding Gelderland. Factsheets voor 24 soorten in Gelderland. Rapport 2019.09. Zoogdiervereeniging, Nijmegen. ODH1479998

Appendix I: Het plangebied en de vier reguliere onderzoeksgebieden en het woningbezit

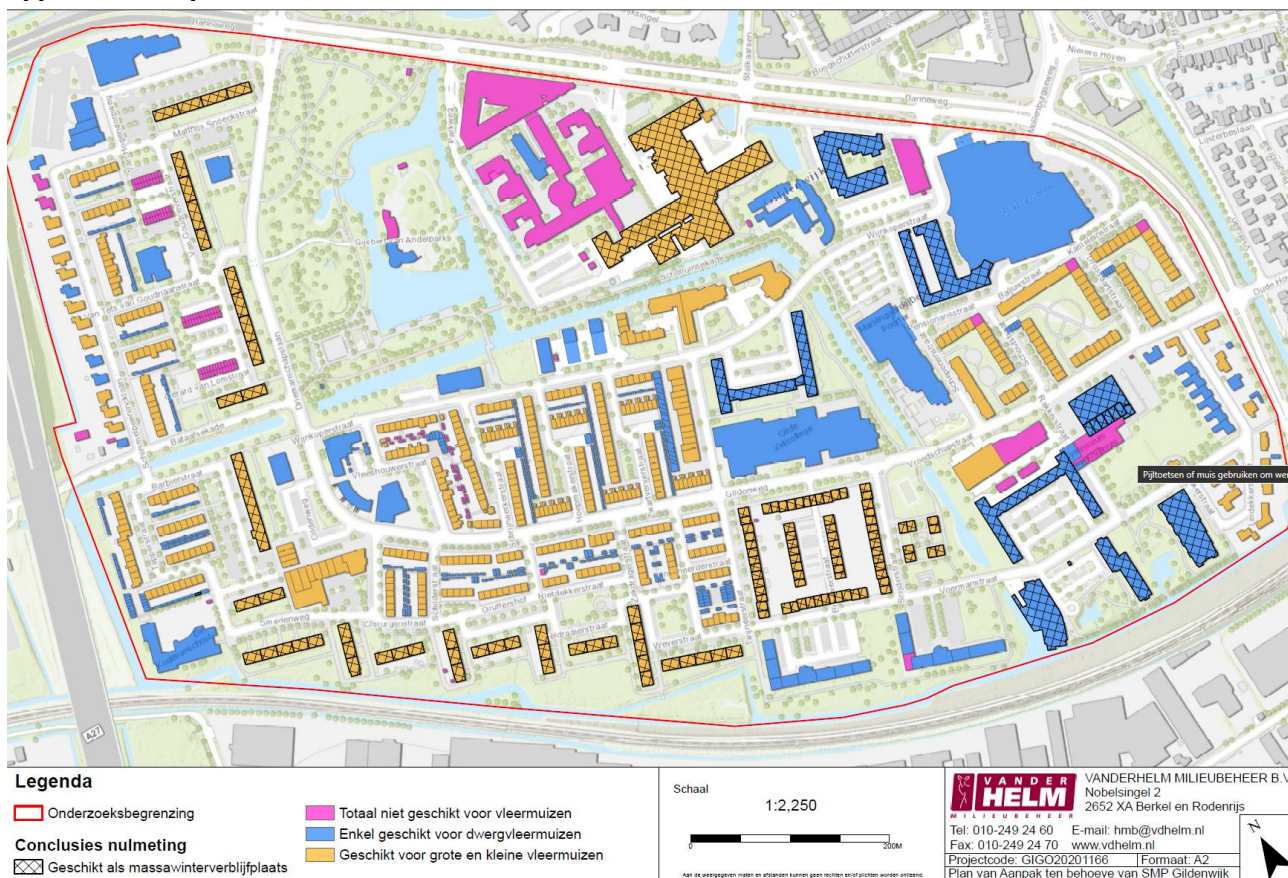
Afbeelding 5: Het SMP-gebied (de Gildewijk te Gorinchem) is weergegeven binnen een rode lijn. De delen van het gebied die al middels een (regulier) soortgericht onderzoek zijn onderzocht tussen 2019 en 2021 zijn blauw gearceerd. De delen van het gebied die al middels een (regulier) soortgericht onderzoek zijn onderzocht tussen 2022 en 2023 zijn roze gearceerd. De rest van het gebied is onderzocht middels de nulmeting (2021 – 2022).

Afbeelding 16: overzicht belanghebbende binnen het SMP gebied t.o.v. fasering (zwart: fase 1, bruin: fase 2). De werkzaamheden die uitgevoerd worden binnen het kader van een reguliere ontheffing zijn omgeven met een roze kader.

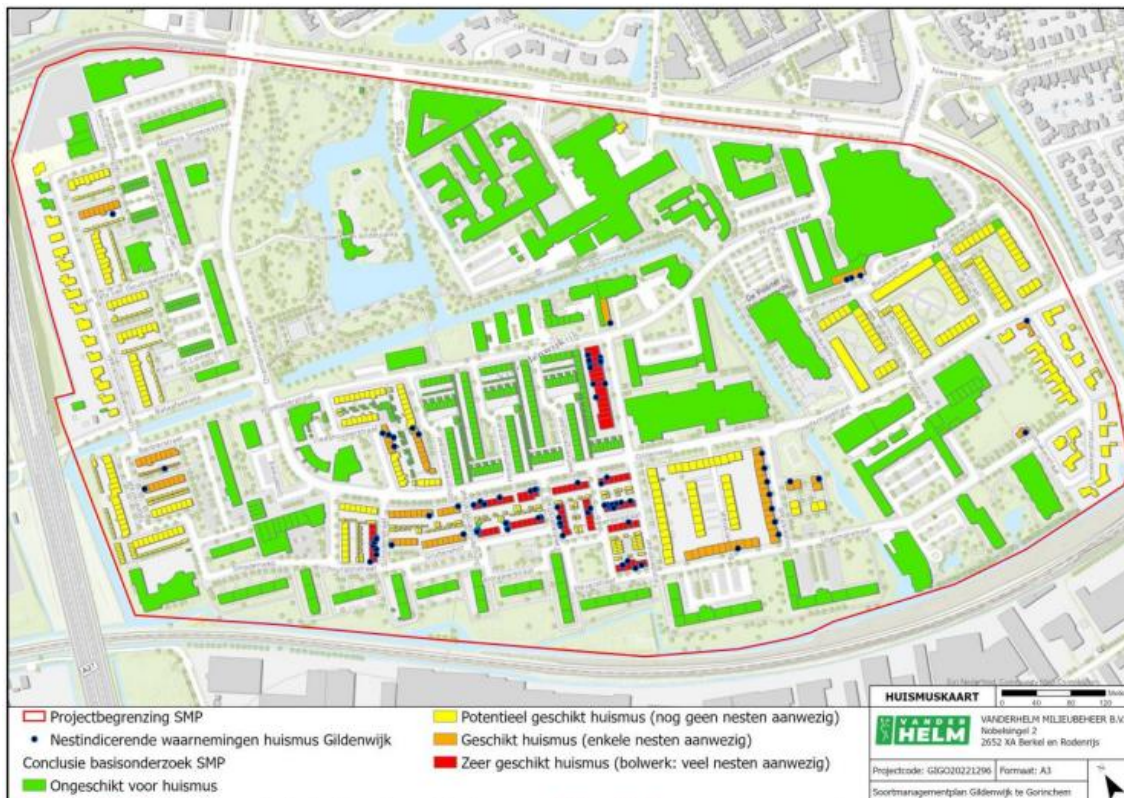

Appendix II: De potentiekaart vleermuizen

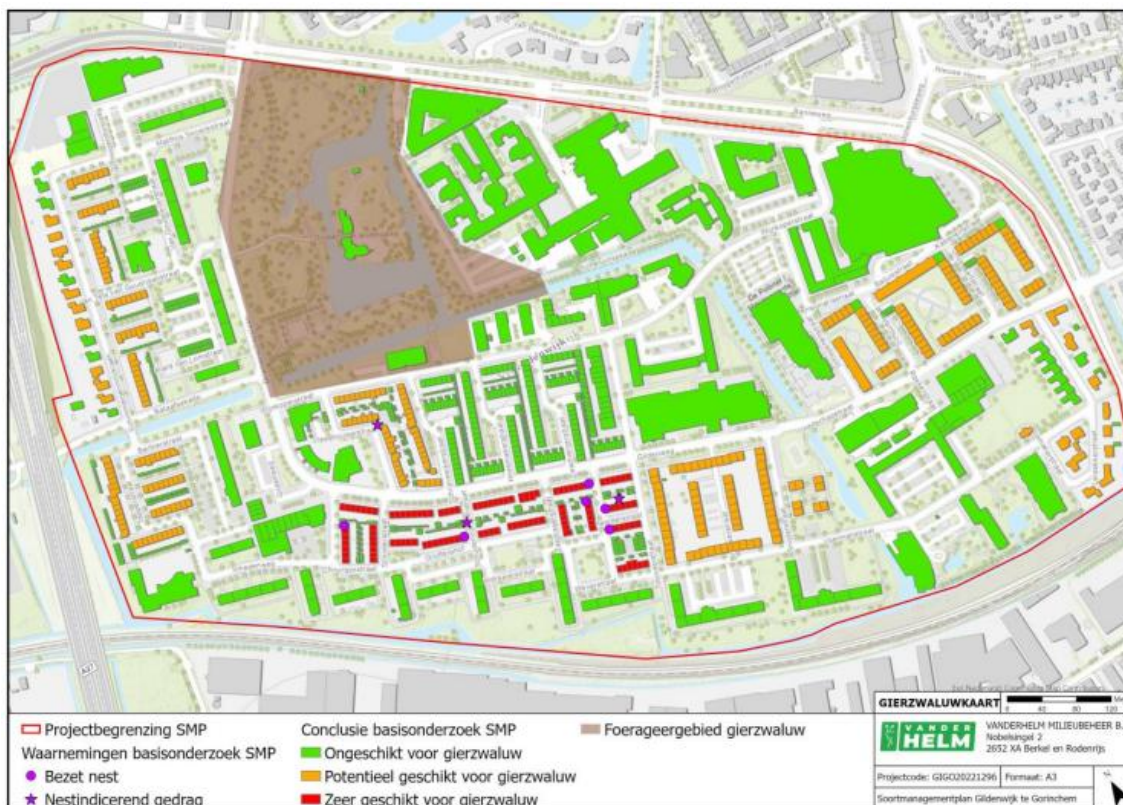
Appendix III: De belangrijke deelleefgebieden

Afbeelding 20: Overzicht conclusies basisonderzoek huismussen Gildenwijk. Bronnen van waarnemingen zijn: uitgevoerde nulmeting in 2022 (grootste deel), regulier onderzoek (zie ook afbeelding 30) en data van gemeente Gorinchem.

Huismus

Er zijn circa negentig broedparen van de huismus vastgesteld. Met deze onderzoeksinspanning worden in gebieden met een hoge dichtheid of zeer lage dichtheid niet alle nesten gevonden. Waarschijnlijk zijn met de huidige inspanningen circa 5% van de nesten gemist. Er wordt vanuit gegaan dat aan het begin van het broedseizoen een totaal van rond de 100 broedparen/nesten van de huismussen in de Gildenwijk aanwezig zijn. De meeste huismusnesten zijn vastgesteld in de grondgebonden rijwoningen ten zuiden van de Gildenweg (tussen de Chirurgijnstraat en de Twijndersstraat) en in het appartementenblok aan de Twijndersstraat (ten noorden van de Gildenweg). In dit bolwerk zijn ruim tachtig nesten aanwezig. Naast deze locatie zijn er meerdere nesten aanwezig langs de Tapperstraat, de Pensionarisstraat en rond het parkje aan de Pijpmakerstraat. Tevens is vastgesteld waar essentieel leefgebied ligt. Er is één geïsoleerde nestlocatie aan de van Hogendorpweg. In andere delen van de wijk zoals langs de Schimmelpennincklaan e.o. en langs de Drossaartstraat en omgeving zijn huismussen afwezig maar er zijn wel woningen aanwezig die nu (nog) geschikt zijn als nestplek voor de huismus, maar het essentieel leefgebied in de vorm van hagen is hier schaarser.

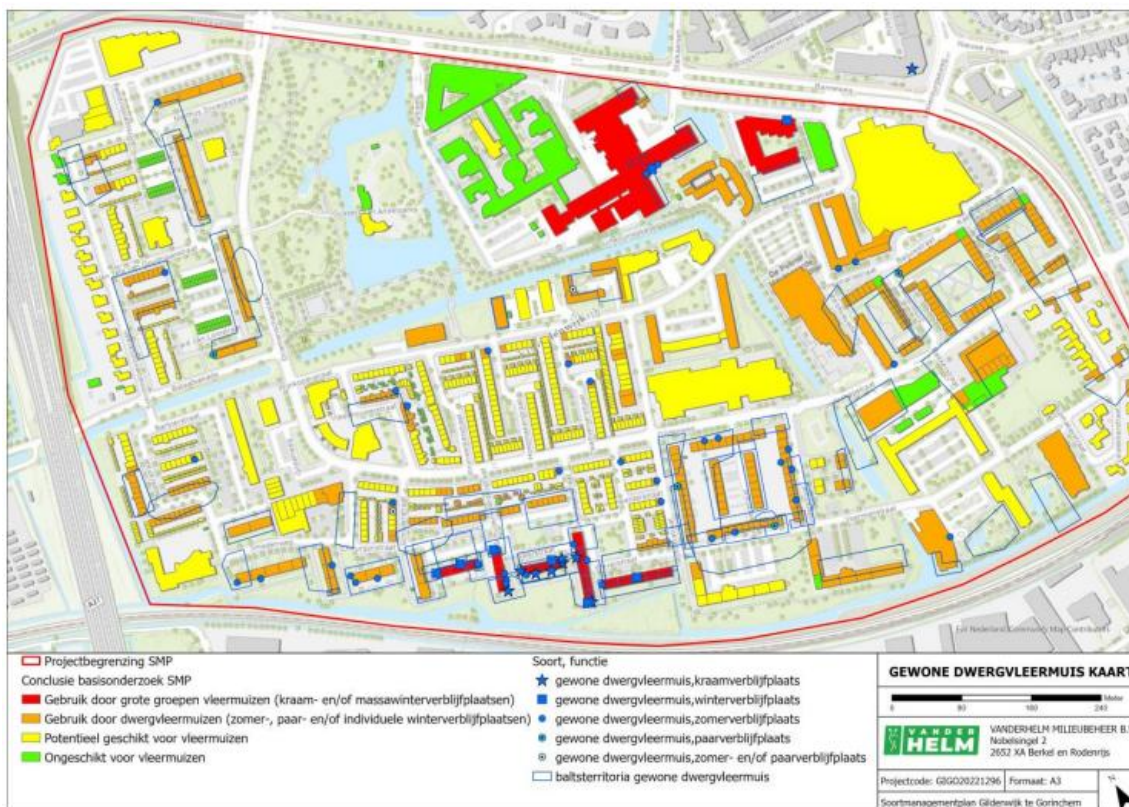

Afbeelding 21: Overzicht conclusies basisonderzoek gierzwaluw Gildenwijk. Bronnen van waarnemingen zijn: uitgevoerde nulmeting in 2022 (grootste deel), regulier onderzoek (zie ook afbeelding 30) en data van gemeente Gorinchem.

Gierzwaluw

De gierzwaluw jaagt 's avonds in grotere aantallen boven het Gijsbert van Andelpark. De meeste individuen vliegen later op de avond de wijk uit. Tijdens het reguliere onderzoek werden zes nesten vastgesteld. De meeste gierzwaluwnesten zijn gevonden in de grondgebonden rijwoningen ten zuiden van de Gildenweg (tussen de Chirurgijnstraat en de Twijndersstraat). Tijdens de nulmeting is er nest indicerend gedrag gevonden in de Vleeshouwerstraat en Fijnscheerdersstraat.

Regulier onderzoek in het reguliere onderzoeksgebied 2, uitgevoerd in 2021, resulteerde in het vaststellen van drie zekere nestlocaties en twee mogelijk locaties. Hier werden tijdens de nulmeting, uitgevoerd in 2022, één nieuwe nestlocatie en twee oudere locaties bevestigd en werd er één nieuwe locatie gevonden. Onderzoek naar trefkansen bij toepassing van het Gebiedenprotocol Gierzwaluw laat zien dat in urbane gebieden met een lage dichtheid aan nesten zo'n 50-83%¹⁰ van de nesten gemist worden. Geschat wordt dat er zo'n 16 nesten van de gierzwaluw in de Gildenwijk aanwezig zijn. De exacte locatie(s) van de verspreid liggende nestplekken in de Gildenwijk zijn minder goed bekend. Dit heeft consequenties voor het uitvoeren van werkzaamheden aan daken en dakranden binnen deelgebied B. Voorgesteld is de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren en veertig permanente voorzieningen geschikt voor de gierzwaluw te plaatsen. Er zijn tenminste 48 permanente voorzieningen geschikt voor de gierzwaluw nodig en voor iedere nestplek die tijdens het broedseizoen niet beschikbaar is, zijn tenminste een jaar voorafgaand aan de werkzaamheden nog eens drie tijdelijke voorzieningen nodig.

Afbeelding 22: Conclusies basisonderzoek gewone dwergvleermuizen.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis gebruikt delen van de Gildenwijk voor zes functies; kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, jachtgebieden en vliegroutes. In de Gildenwijk is één kraamgroep van zo'n honderd vrouwtjes aanwezig. De groep verdeelt zich vaak over twee (wisselende) verblijfplaatsen. Deze groep houdt zich vooral op in deelgebieden D en E, in acht van de negen appartementencomplexen langs de spoorsloot (Smedenweg-Chirurgijnstraat-Gruttershof-Schuitenvoerdersstraat-Wieldraaierstraat-Zakdragersstraat-Weverstraat). Hier zijn acht kraamverblijfplaatsen en dertien zomerverblijfplaatsen gevonden. In het zuidoostelijk deel van de wijk zijn drie zomerverblijfplaatsen en in het noordwestelijk deel van de wijk en in het ziekenhuis zijn twee zomerverblijfplaatsen aangetroffen. Deze groep is tenminste sinds 1996 in de Gildenwijk aanwezig. De zomer/kraamverblijfplaatsen gelegen aan de Banneweg/Mollenburgseweg (wrn. op 5-8 2021 vermeld in de NDFF), horen waarschijnlijk niet bij het netwerk aan verblijfplaatsen in de Gildenwijk maar bij een netwerk van één van de kraamgroepen die voornamelijk in Stalkaarsen zit.

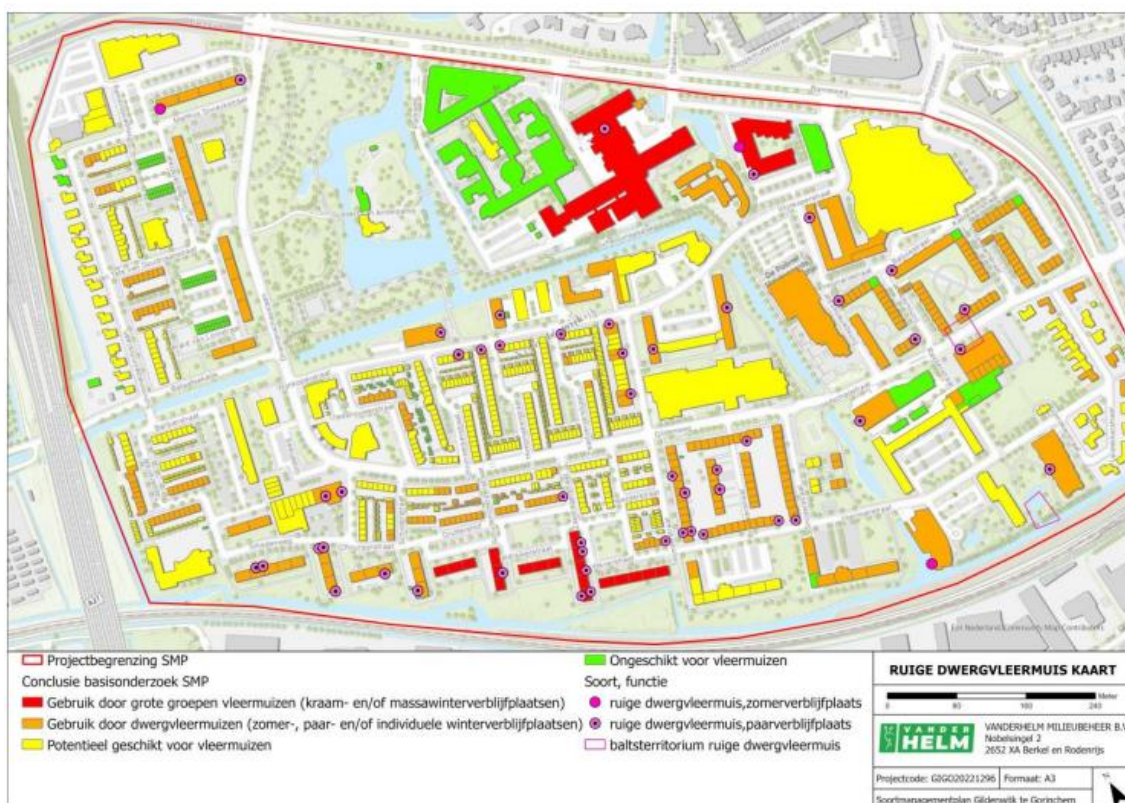
Tijdens de nulmeting is een zeer groot deel van de locaties van de kraamverblijfplaatsen (>80%) en een klein deel van de zomerverblijfplaatsen (tussen de 2-10%) bekend geworden. Een kraamgroep gewone dwergvleermuizen gebruikt zo'n 70-120 verblijfslocaties waarvan zo'n 5-12 kraamverblijfplaatsen¹⁹. Er is ongeveer 5% van de zomerverblijfplaatsen gevonden. Essentieel jachtgebied is vastgesteld in de beschutte delen langs de waterpartijen in het Gijsbert van Andelpark, langs het spoor, in de beschutte delen langs de watergangen die de Gildenwijk doorkruisen en omgeven, en langs de waterpartij en het groen bij het Beatrixziekenhuis. Alle robuuste groenstructuren zijn aangemerkt als essentieel jachtgebied en essentiële vliegroutes. Belangrijke vliegroutes zijn op kaart vastgelegd, maar zijn niet verder onderbouwd met tellingen van dieren op route.

¹⁹ Simon, M., Huttenbugel, S. & Smit-Viergut, J. 2004. Ecology and conservation of bats in towns and villages, Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz nr 77, Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
 ODH1479998

Er zijn 54 paarterritoria van de gewone dwergvleermuis gevonden. Slechts op drie locaties is de exacte verblijfplaats vastgesteld voornamelijk tijdens het reguliere onderzoek in het reguliere onderzoeksgebied 4 (omgeving Brouwersstraat). De helft van de vastgestelde paarterritoria bevindt zich in de directe omgeving van de kraamverblijfplaatsen of de winterverblijfplaatsen. Slechts zes aangetroffen territoria bevinden zich bij gebouwen tussen de locaties van deze kraamverblijfplaatsen en de jachtgebieden in. De mannetjes gewone dwergvleermuis roepen slechts 10-18% van hun tijd²⁰. Voor de berekeningen van de totale trefkans van paarterritoria van de gewone dwergvleermuis (over het totaal van de vier onderzoeksronden) zijn de trefkans per avond op datum opgezocht in figuur 12¹¹ en gebruikt. Na drie ronden in augustus en één in september worden ongeveer 51% van de territoria vastgesteld. Er zijn in werkelijkheid in de Gildenwijk ongeveer 105 paarterritoria aanwezig. Per paarterritorium gebruikt een mannetje één tot vier verblijfplaatsen. Voor de berekeningen voor het aantal benodigde voorzieningen is uitgegaan van twee verblijfslocaties per paarterritorium, dus 210 paarverblijfplaatsen.

Op zes locaties zijn winterverblijfplaatsen aanwezig: de appartementencomplexen langs de spoorloot (Gruttershof, Schuitenvoordersstraat, Wieldraaiersstraat en Zakdragersstraat), de Piazza-flat en het ziekenhuis. Bij het ziekenhuis werden geen nazomerzwerms aangetroffen, maar wel vorstzwerms vastgesteld. Per individu nazomer zwermsende gewone dwergvleermuis worden er tussen de 8-18 overwinterende individuen gevonden. Aan de hand van het aantal nazomerzwerms is de winterpopulatie van de gewone dwergvleermuis in de Gildenwijk op 200-500 exemplaren geschat. Er zijn ongeveer 13-15 kraamverblijfplaatsen, zes winterverblijfplaatsen, zeventig zomerverblijfplaatsen en 210 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig in de Gildenwijk.

Afbeelding 23: Conclusies basisonderzoek ruige dwergvleermuis.

Ruige dwergvleermuis

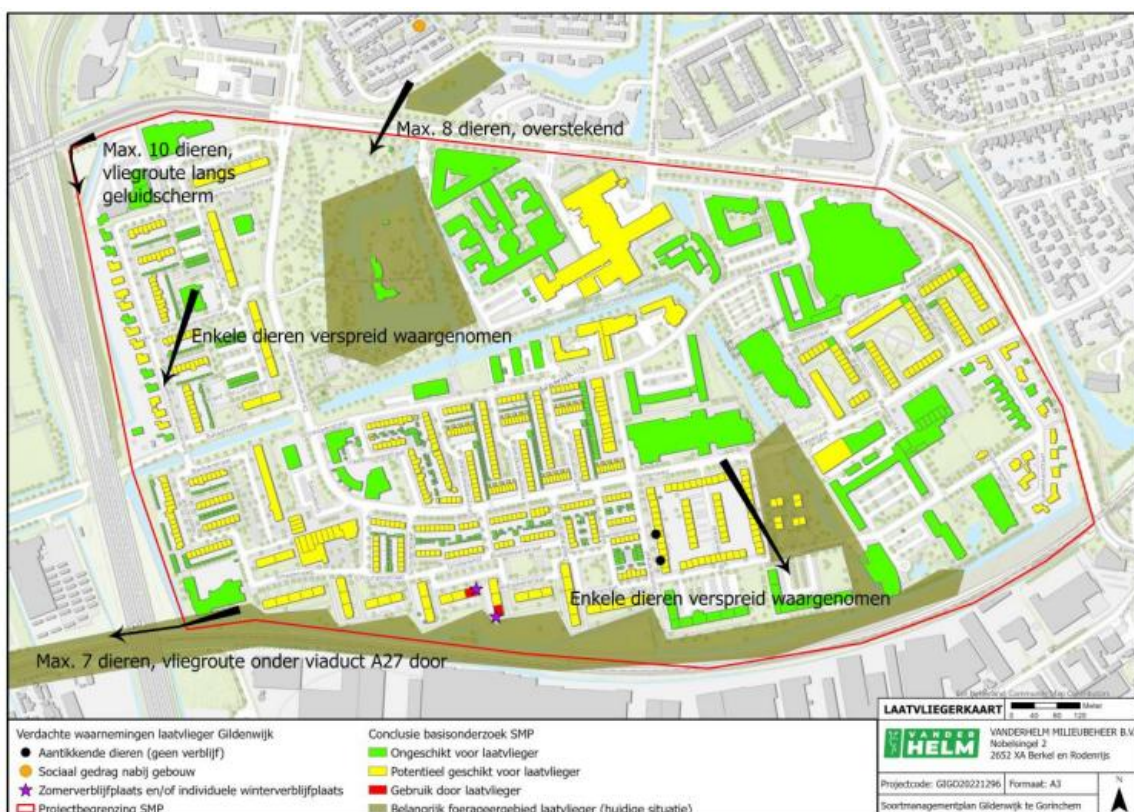
De ruige dwergvleermuis is het gehele jaar door in de Gildenwijk aanwezig. Er zijn in totaal drie zomerverblijfplaatsen en vijftig paarverblijfplaatsen gevonden. De paarverblijfplaatsen liggen vooral in de directe omgeving van het voor de ruige dwergvleermuis geschikt jachtgebied: langs de zuidrand van de Gildenwijk (de spoorlootzone (28 paarverblijfplaatsen), rond het Gijsbert van Andelpark (veertien paarverblijfplaatsen) en in de

²⁰ Bartonicka, L., Reiter, A., Bartonicka, T., 2016. Mating and courtship behaviour of two sibling species (*Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus pygmeus*) in the vicinity of a hibernaculum. Acta Chiroptera 18: 467-475.
ODH1479998

oostzijde van de wijk (zeven paarverblijfplaatsen). Deze mannetjes verzamelen ieder een harem van drie tot zeven vrouwtjes.

Afhankelijk van het wel of niet aanwezig zijn van de vrouwtjes in de harem van de mannetjes zijn er in de Gildewijk 53-318 individuen aanwezig. Het grote aantal paarverblijfplaatsen doet vermoeden dat in of bij de Gildewijk een belangrijke migratieroute is of dat hier een kraamverblijfplaats of een winterverblijfplaats aanwezig is. Er zijn tijdens de nulmeting geen directe aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van deze belangrijke functies. Per onderzoeksrondte in het tweede deel van de nacht en in augustus worden 60% van de dieren roepend vastgesteld¹². Daarmee worden na drie ronden nog slechts 6% van de roepende mannetjes niet opgemerkt. Er is ook een onbekend deel mannetjes dat niet roept⁵. In de Gildewijk zijn er tenminste 53 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aanwezig.

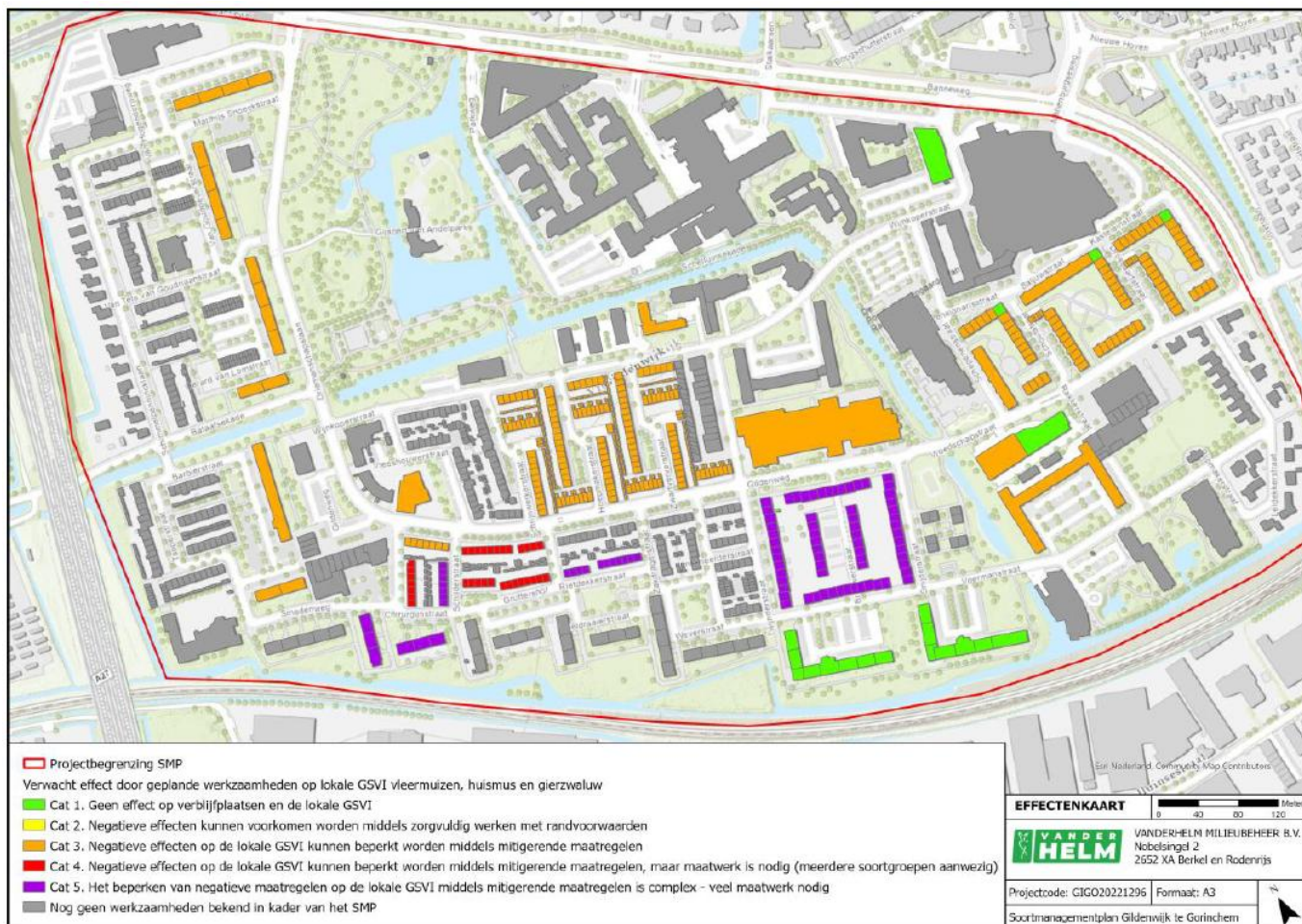
Afbeelding 24: Overzicht conclusies basisonderzoek laatvlieger Gildewijk. Bronnen van waarnemingen zijn: uitgevoerde nulmeting in 2021 en 2022 (paarse sterren: zomerverblijfplaatsen), regulier onderzoek (zwarte punten: aantikkende dieren maar geen verblijven aangetroffen) en vliegrouteonderzoek (2025). Ter plaatse van de zwarte punten is gedurende 2023 een volledig zomer- en kraamonderzoek naar dwergvleermuizen en laatvlieger uitgevoerd (regulier onderzoek conform Vleermuisprotocol 2021).

Laatvlieger

Gedurende de gehele nulmeting, evenals tijdens het reguliere onderzoek zijn weinig laatvliegers waargenomen. De laatvlieger is 's nachts slechts in kleine getallen aanwezig in de Gildewijk. Er zijn twee zomerverblijfplaatsen gevonden met ieder één individu in hogere gebouwen langs de Spoorloot. Deze twee verblijfplaatsen zijn bij de uitvliegtellingen van de gewone dwergvleermuis gevonden en niet tijdens de eigenlijke nulmeting. Bij een derde gebouw zijn zwermende laatvliegers waargenomen zonder dat er invliegers konden worden vastgesteld. Wat betreft laatvliegers lijkt dus vooral het groen en het water aan de noordzijde en de zuidrand van de Gildewijk van belang. Het aanvullend onderzoek uit 2025 maakte duidelijk dat het merendeel van de laatvliegers die 's avonds in de Gildewijk vliegen, komen uit de naburige wijk Stalkaarsen.

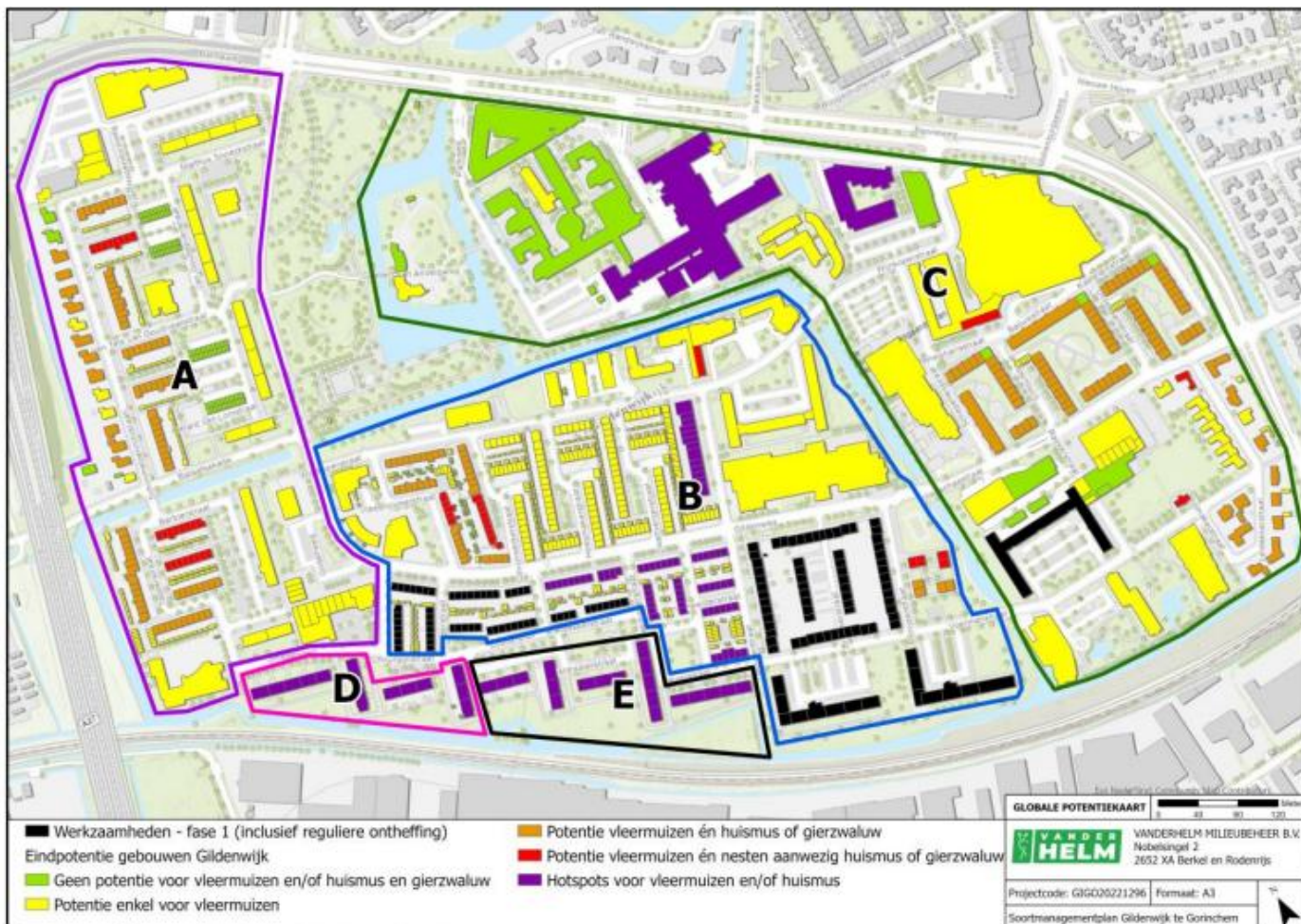

Appendix IV: De Effectenkaart

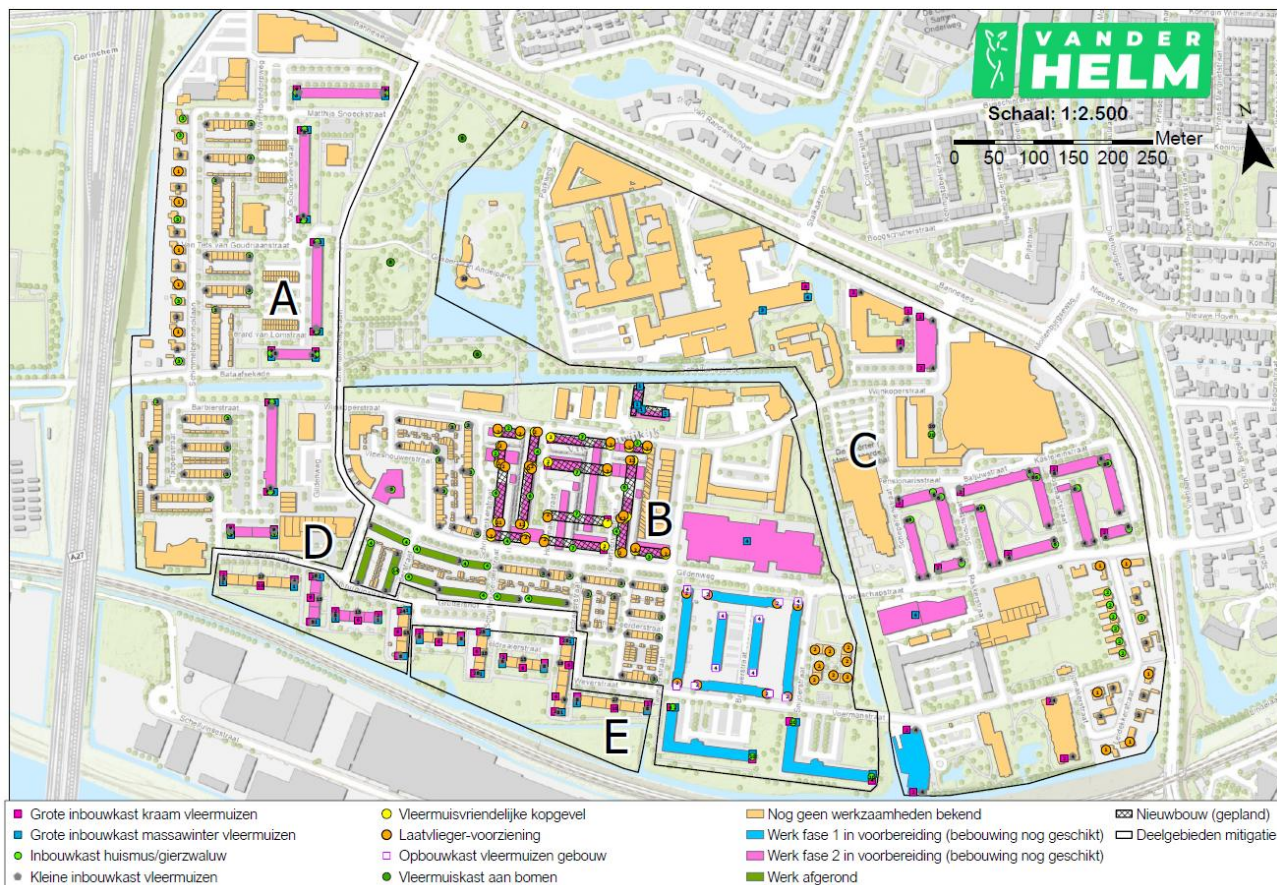
Appendix V: De deelgebieden A t/m E

Afbeelding 31: overzicht deelgebieden mitigatie

Appendix VI: De permanente voorzieningen

Appendix VII: Tabel aantal voorzieningen per deelgebied.

Tabel 1: Aantal gevonden nestplekken en verblijfplaatsen in de deelgebieden A t/m E, de bij schatting aan de hand van de trefkansen en het voorgestelde aantal permanente voorzieningen.

Soort	Deelgebied	Aangetroffen + de bijschatting	Fase 1 gerealiseerd	Fase 2 te realiseren	Totaal
Huismus Totaal nestplekken		98+5	28	339	367
Huismus) ^a	A	3	0	128	128
	B	90+5	28	130	158
	C	5	0	80	80
Gierzwaluw Totaal nestplekken		8+8	28	72	122
Gierzwaluw) ^b	A	0	0	43	43
	B	8+8	28	25	53
	C	0	0	27	27
Gewone dwergvleermuis Totaal zomer- en paarverblijven		43+425 54+44			
Gewone dwergvleermuis (zomer- en paarverblijven)) ^c ***	A 16+60	3+57 1 ((9)*+3)x2 =24	26	180	180
	B 46+70	18+162 3 ((15)*+6)x2=42	12	127	127
	C 20+30	6+114 1 ((17)*+7)x2)=48	0	235	235
	D 8+80	10+90 0 ((8)*+4)x2)24	0	122	122
	E 22+160	5+45 0 ((5)*+2x2)=14	0	166	166
Gewone dwergvleermuis Totaal kraamverblijven		13+5		271	271
Kraamverblijfplaatsen	A	0	0	108	108
	B	0	0	24	24
	C	0+1	0	37	37
	D	0	0	44	44
	E	13+4	0	58	58
gewone dwergvleermuis Totaal winter		11		52	52
Gewone dwergvleermuis winterverblijfplaatsen	B	2	0	2	2
	C	2	0	6	6
	D	7	0	8	8
	E	0	0	36	36
ruige dwergvleermuis Totaal		43+4		63	63
Ruige dwergvleermuis (zomer- en paarverblijven)) ^d ***	A	1 3		13	13
	B	0 23+2		10	10
	C	2		18	18

	D	10+1 0		9	9
	E	7+1 0 6		13	13
Laatvliegers (totaal)		3+?		65(+48)	65(+48)
Laatvlieger (zomerverblijfplaats)) ^e	A	0		5	5
	B	0		54(+48)	54(+48)
	C	1?		6	6
	D	0		0	0
	E	2		0	0

() * Het aantal aangetroffen paarterritoria

** Voor de gierzwaluw dienen per aangetroffen nestplek tenminste drie tijdelijke voorzieningen (die permanent blijven hangen) gerealiseerd te worden als de nestplaatsen tijdens het broedseizoen niet beschikbaar zijn.

*** De kleine inbouw vleermuisvoorzieningen zijn geschikt als paar- en zomerverblijfplaatsen voor de gewone en ruige dwergvleermuis.

)^a Het geschatte aantal nest- en verblijfplaatsen in het gebied. Trefkans~ 95%

)^b Het geschatte aantal nest- en verblijfplaatsen in het gebied wat met het Gebiedenprotocol gierzwaluw en de Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden is aangetroffen. Trefkans~ 50%

)^c Trefkans zomerverblijfplaatsen ~ 5% in gebied A, C en ~10% in gebied B, D en E, Trefkans paarterritorium ~56% met gemiddeld twee paarverblijfplaatsen.

)^d Trefkans zomerverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen binnen geleverde inspanning ~90%

)^e Onbekende trefkans

Appendix VIII: Definities

Grote onderhoud/ groot herstelwerk	Werkzaamheden die van langere duur zijn, tenminste enkele dagen tot weken duren. Vaak bestaat dit uit voorwerk, de plaatsing of vervanging en de afwerking. De werkzaamheden worden achter elkaar uitgevoerd, of er zit enige tijd tussen. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden op hoogte wordt vaak gebruik gemaakt van steigers. Ook wordt er vaak vooraf (destructief) vooronderzoek uitgevoerd. Vaak leidt de uitvoering tot vernietiging van nestplekken van de huismus en de gierzwaluw en/of verblijfplaatsen van diverse soorten vleermuizen.
Klein onderhoud/klein herstelwerk	Werkzaamheden die van korte duur zijn en plaatselijk minder dan een halve dag duren. Hieronder valt lokaal herstel van een kozijn, deur en voegwerk, het uitvoeren van onderhoudsschilderwerk en lokaal herstelwerk aan de dakbedekking. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden op hoogte wordt gebruik gemaakt van een hoogwerker, schaarlift of rolsteiger. Mogelijke nestplekken of vleermuis invliegopeningen worden vrijgehouden voor, tijdens en na de werkzaamheden. De nestplekken en verblijfplaatsen worden niet aangetast in omvang of kwaliteit. Verstoring van individuen vindt niet plaats omdat er binnen de verstoringafstand niet wordt gewerkt.
Maatwerkplan	Een voorgenomen uitvoeringsplan waarin het volgende is opgenomen: een afweging voor de wijze waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd, een afweging van de periode waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd, een afweging welke maatwerkvoorzieningen in de bebouwing gerealiseerd worden en de voorgenomen voorzieningen in de directe omgeving van de bebouwing.
Maatwerkvoorziening	Een voorziening/ruimte in een gebouw geschikt voor de huismus en/of de gierzwaluw als nestplek of voor vleermuizen als verblijfplaats anders dan kant- en klaar verkrijgbare inbouwvoorzieningen (de zo genoemde neststenen of vleermuiskasten).
Winterverblijfplaats	Een locatie in een gebouw welke succesvol gebruikt wordt door gewone dwergvleermuizen om te overwinteren. Het biedt individuen een vorstvrije plek (2-6 °C) gedurende perioden van vorst en een koele vochtige plek 4-7 °C RH>75%) tijdens perioden met warm weer, onafhankelijk van de grootte van het bebouwingsdeel of het aantal individuen.